

Strategia Rozwoju Gminy Gilowice

do 2030 roku

Gilowice, 2025

Spis treści

1. WSTĘP.....	2
2. DIAGNOZA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA.....	3
2.1. Położenie, powierzchnia, walory środowiskowe, hydrografia.....	3
2.2. Sfera społeczna – sytuacja demograficzna.....	4
2.3. Rynek pracy.....	10
2.4. Infrastruktura edukacyjna.....	12
2.5. Infrastruktura ochrony zdrowia.....	14
2.6. Opieka społeczna.....	14
2.7. Bezpieczeństwo publiczne.....	15
2.7.1. Stan bezpieczeństwa w ruchu drogowym.....	15
2.7.2. Skala zjawiska przemocy domowej.....	16
2.7.3. Stan bezpieczeństwa powodziowego.....	17
2.8. Podmioty gospodarcze, przedsiębiorczość.....	18
2.9. Zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura.....	25
2.9.1. Obowiązujące dokumenty dotyczące planowania przestrzennego na terenie gminy.....	25
2.9.2. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Gilowice.....	26
2.9.3. Ustalenia / rekomendacje w zakresie kształtowania / prowadzenia polityki przestrzennej na terenie gminy.....	33
2.9.4. Infrastruktura dostępna na terenie gminy.....	35
2.10. Finanse Gminy.....	43
2.11. Turystyka.....	50
2.12. Zasoby kulturowe, infrastruktura kultury.....	52
3. ANALIZA SWOT.....	53
4. MISJA I WIZJA GMINY.....	56
5. CELE STRATEGICZNE I KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	58
6. ZADANIA.....	62
6.1. Wykaz zadań inwestycyjnych.....	62
7. EFEKTY REALIZACJI STRATEGII I WSKAŹNIKI POMIARU.....	69
8. ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI.....	72
9. PROCEDURY UAKTUALNIANIA STRATEGII.....	86
10. MONITORING I EWALUACJA STRATEGII.....	87
11. WYKAZ MAP, WYKRESÓW I TABEL.....	88

1. Wstęp

2. Diagnoza społeczno-gospodarcza

2.1. Położenie, powierzchnia, walory środowiskowe, hydrografia

Gmina Gilowice leży w Kotlinie Żywieckiej, na południowych stokach Beskidu Małego rozciągającego się w powiecie żywieckim, w województwie śląskim. W skład gminy wchodzi obecnie 2 sołectwa: Gilowice z przysiółkiem Gilowice-Rozcięta rozpościerające się w dolinie rzeki Łękawki oraz Rychwałd położony w dolinie potoku Nawieśnik.

Obszar na jakim leży gmina, obejmuje łącznie 28,15 km² powierzchni, co stanowi ok. 2,7% powierzchni powiatu żywieckiego.

Gmina od północy graniczy z gminą Łękawica, od zachodu z miastem Żywiec, od południa z Gminą Świnna, a od wschodu z Gminą Ślemień.

Mapa 1: Lokalizacja Gminy Gilowice na tle Powiatu Żywieckiego

Źródło: <https://gilowice.pl>

Obszar gminy położony jest w całości w zlewni rzeki Łękawki, prawobrzeżnego dopływu rzeki Soły. Łękawka o równoleżnikowym przebiegu na terenie gminy bierze swój początek w okolicach wsi Kocoń (na wschód od terenu gminy) i wpada do Soły poprzez Jezioro Żywieckie (na zachodzie). Zlewnia Łękawki obejmuje zbocza górskie zarówno Beskidu Makowskiego, jak i Małego. Ponadto w granicach gminy płyną liczne dopływy zasilające Łękawkę: lewobrzeżne – Skotniczyk, Mała Łękawka, Wilczyniec (na terenie wsi Gilowice), prawobrzeżne – Nawieśnik (na terenie wsi Rychwałd) oraz liczne potoki bez nazwy. Źródłowe odcinki potoków doprowadzających wody do Łękawki są bardzo czyste i dzięki temu wody tej rzeki zaliczane są do I i II klasy czystości. Koryto rzeki Łękawki jest częściowo uregulowane. Cieki mają charakter górskich potoków i cechuje je gwałtowny spływ wód w okresie obfitych opadów atmosferycznych. Maksymalne odpływy miesięczne notowane są również podczas roztopów wiosennych. Minimalne odpływy występują jesienią, głównie w październiku. Gęsta sieć rzeczna z ciekami o znacznych spadkach stwarza okresowo zagrożenie powodziowe wynikające ze znacznej dynamiki wód powierzchniowych. Szybki powierzchniowy spływ wód opadowych uzależniony jest również od niskiej retencyjności obszaru.

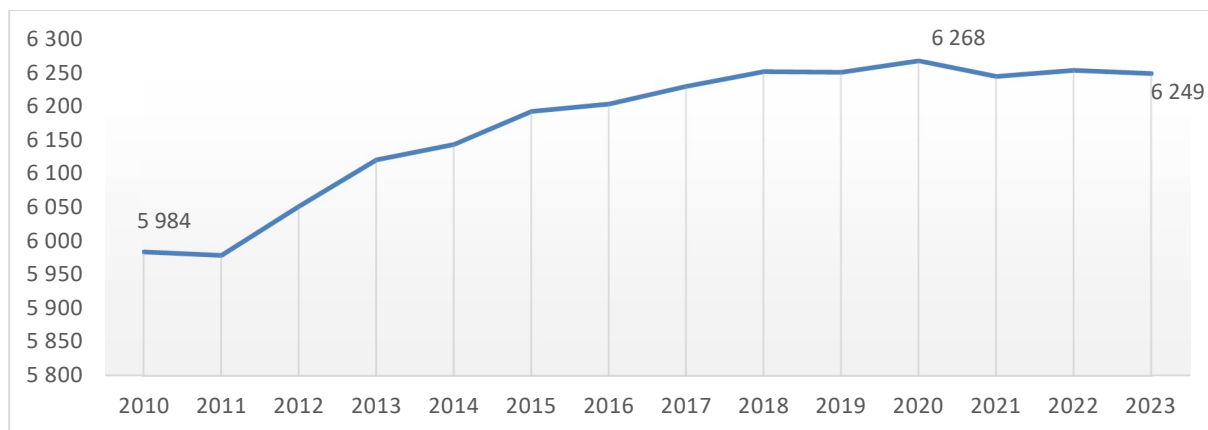
W północnej i południowej części Gminy Gilowice powierzchnia terenu wznosi się do wysokości ok. 600 m n.p.m. Przez obszar Gminy przebiegają szlaki nieoznakowanymi ścieżkami z centrum Gilowic i Rychwałdu: w stronę północy – na pasmo Łysiny 779 m n.p.m., na wschód na zalesione wzgórza ze szczytem Na Płonie (822m n.p.m.). W kierunku południowym na pasmo szczytów Łyski (640m n.p.m.), Barutki (622m n.p.m.) i Ostrego Gronia (pot. Grodzisko, 634m n.p.m.), a kierując się na południowy wschód dotrzeć można do przełęczy Czerwienicy (520m n.p.m.). Naturalne uwarunkowania geograficzne miejscowości są atrakcją dla rowerzystów uprawiających górkę oraz tradycyjną turystykę rowerową. Natomiast w sezonie zimowym dogodne warunki zachęcają do uprawiania narciarstwa biegowego.

2.2. Sfera społeczna – sytuacja demograficzna

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, liczba mieszkańców Gminy Gilowice, na koniec 2023 r. wyniosła 6 249 osób, w tym 3 104 mężczyzn i 3 145 kobiet. Obserwując dane w zakresie ludności w Gminie Gilowice, na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat, można było odnotować sukcesywny wzrost liczby mieszkańców. Stan taki utrzymywał się do 2020 r., kiedy to liczba ludności była najwyższa i wyniosła 6 268 mieszkańców. Po tym roku, Gmina odnotowuje spadek liczby mieszkańców. Sytuacja ta przypadła na lata, w których

w Europie i na świecie trwała pandemia koronawirusa. Rozpoczęła się końcem 2019 roku i przyczyniła się w początkowym etapie do zgonów wielu osób. Obostrzenia, jakie wówczas występowały doprowadziły także działalność gospodarczą do niemal całkowitego zastoju.

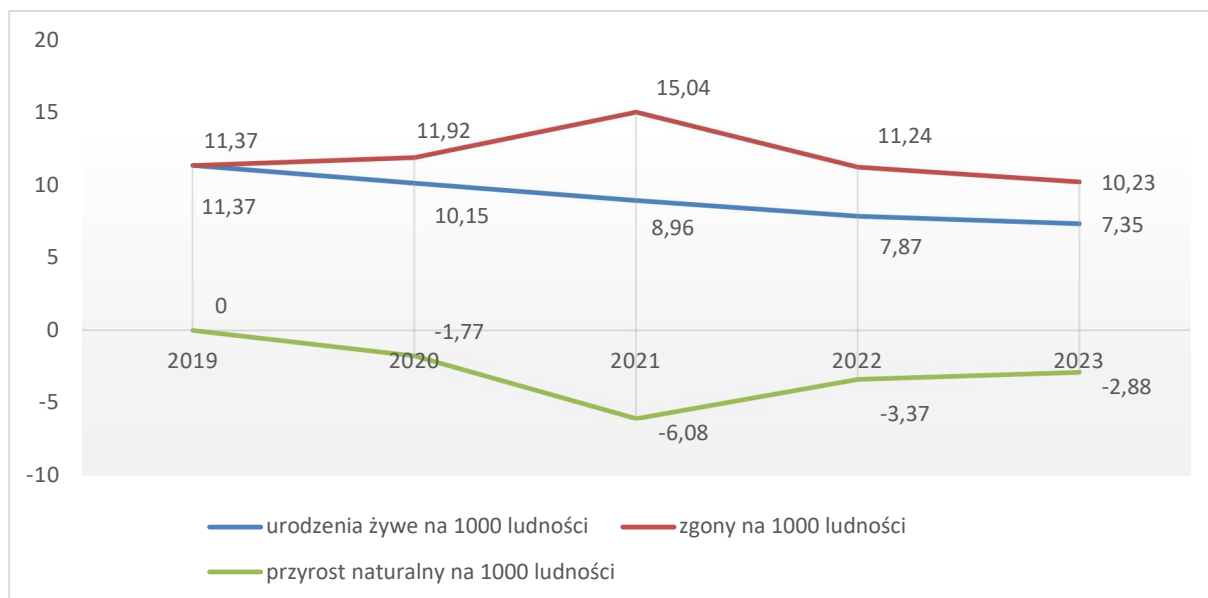
Wykres 1: Liczba mieszkańców Gminy Giłowice w latach 2010-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W kontekście szerszej analizy ruchu naturalnego, sytuacja na terenie Gminy Giłowice nie jest korzystna. O malejącej od kilku lat liczbie mieszkańców Gminy decyduje przede wszystkim ujemny przyrost naturalny – nieprzerwanie od 2019 roku (wykres 2).

Wykres 2: Ruch naturalny w Gminie Giłowice w latach 2019-2023

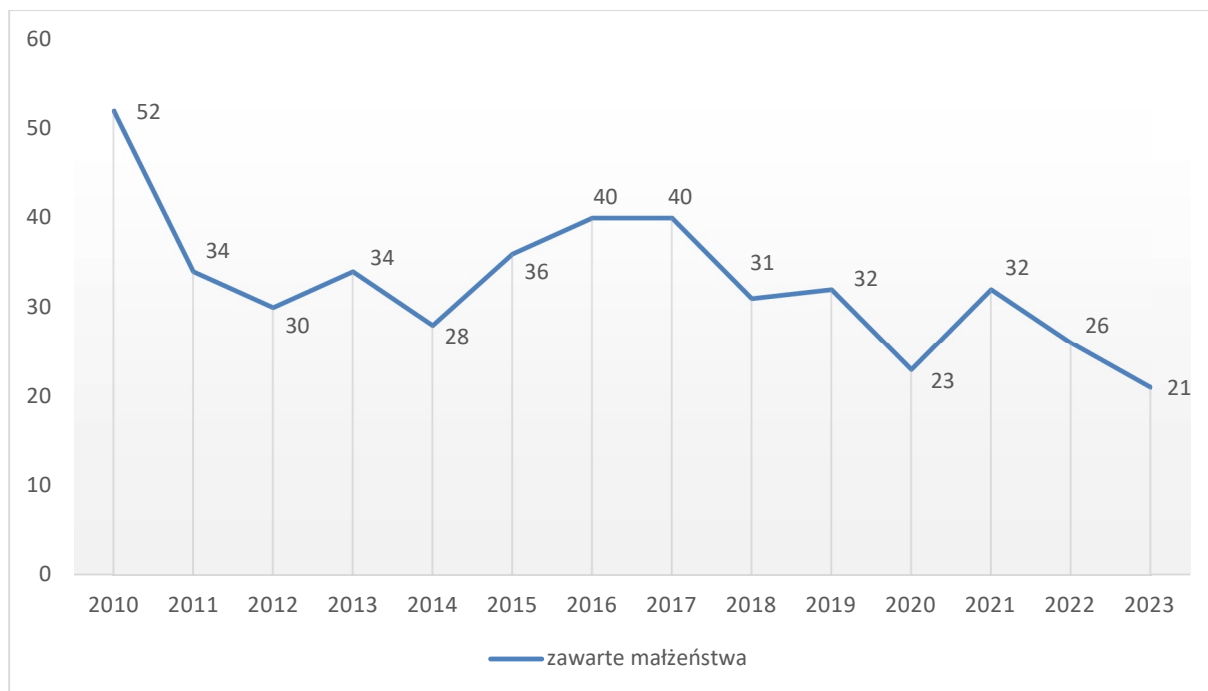

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2023 roku, według danych GUS, liczba zawartych małżeństw na terenie Gminy wyniosła 21 i była najniższa na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat. Liczba rozwodów, w 2023

roku wyniosła 12 i była niższa, niż jeszcze rok wcześniej. Niestety trend taki dotyczy danych dla całej Polski, potwierdza on fakt, iż coraz więcej małżeństw kończy się rozwodem, a także decyzje o założeniu rodziny odkładane są dalsze lata.

Wykres 3: Liczba zawartych małżeństw w Gminie Gilowice w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Biorąc pod uwagę wiek mieszkańców Gminy, według danych Głównego Urzędu Statystycznego, dominują osoby w wieku 40-49 lat, jest ich łącznie 965. Ponad 11% mieszkańców Gminy, to osoby po 70 roku życia. Niepokojący jest fakt spadku liczby mieszkańców w wieku do 4 lat, który zaobserwować można od 2018 r. Dane te przedstawia poniższa tabela.

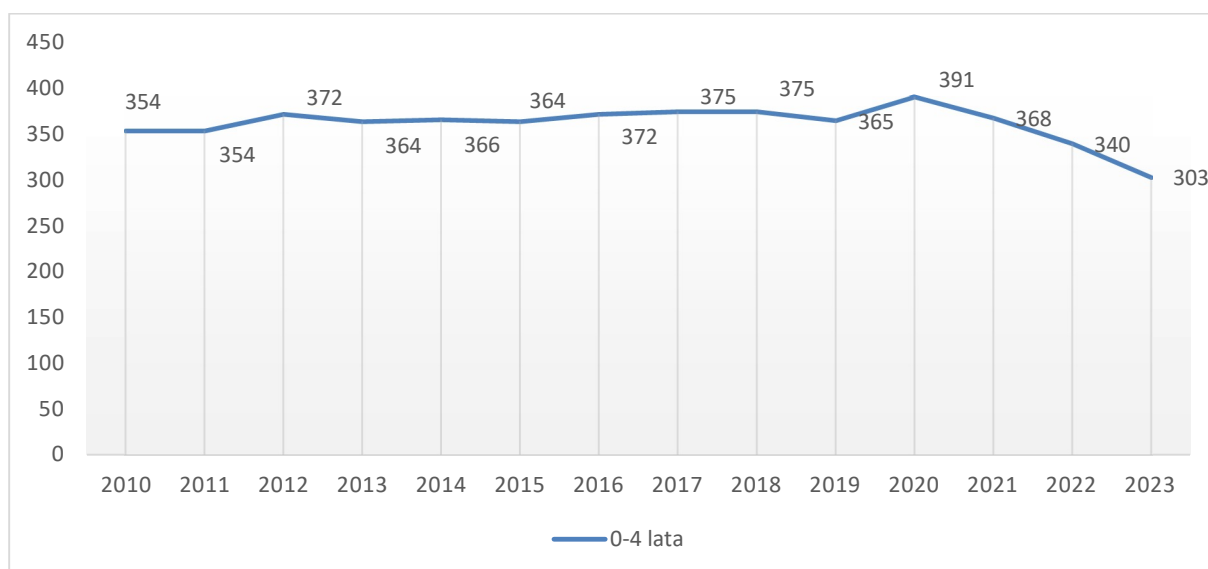
Tabela 1: Ludność według wieku w Gminie Gilowice w 2023 roku

Grupy wiekowe	2023	% w ogólnej liczbie mieszkańców
0-4	303	4,85
5-9	418	6,69
10-14	389	6,22
15-19	336	5,38

20-24	321	5,14
25-29	375	6,00
30-34	439	7,03
35-39	452	7,23
40-44	479	7,67
45-49	486	7,78
50-54	407	6,51
55-59	384	6,14
60-64	397	6,35
65-69	350	5,60
70 i więcej	713	11,41
RAZEM	6 249	100,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 4: Mieszkańcy w wieku do 4 lat w Gminie Gilowice, w latach 2010-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2023 r. w strukturze ludności zamieszkującej Gminę Gilowice dominowały osoby w wieku produkcyjnym – 58,8% ogółu ludności. Ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowi 21,1% ogółu ludności, zaś w wieku poprodukcyjnym 20,1%. Niekorzystnym zjawiskiem jest rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym, a malejący udział osób w wieku

przedprodukcyjnym. Świadczy to o starzejącym się społeczeństwie oraz o fakcie ujemnego przyrostu naturalnego.

Tabela 2: Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % w latach 2018-2023

Lata	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	20,4	20,5	21,6	21,6	21,4	21,1
Ludność w wieku produkcyjnym	61,1	60,4	59,1	59,2	59,0	58,8
Ludność w wieku poprodukcyjnym	18,6	19,1	19,3	19,3	19,6	20,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wskaźnik dla ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym wynosi aż 70,1% i jest to wielkość, która stale wzrasta na przestrzeni ubiegłych lat. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym wynosi 95,4%, natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym wyniosła w 2023 r. 34,2%.

Taka sytuacja prowadzi do sformułowania następujących wniosków:

- ✓ W Gminie, proporcjonalnie mała grupa osób w wieku produkcyjnym (58,8%) utrzymuje stosunkowo znaczną grupę osób nieprodukcyjnych (41,2%). Jest to sytuacja niekorzystna.
- ✓ Niski udział osób w wieku przedprodukcyjnym (21,1%) rodzi obawę niskiego dopływu liczby osób na rynek pracy.

Niestety powyższe dane są trendem długoletnim, na przestrzeni ostatnich lat, sytuacja ta sukcesywnie się pogarsza.

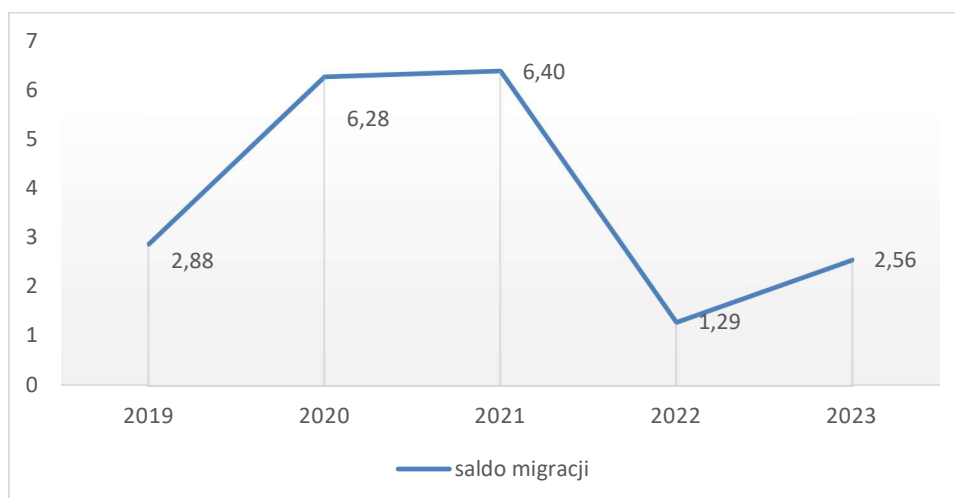
Tabela 3: Wskaźniki obciążenia demograficznego (%)

Lata	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	63,8	65,5	69,2	69,0	69,5	70,1
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	91,2	93,1	89,4	89,3	91,3	95,4
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	30,4	31,6	32,7	32,6	33,2	34,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując dane GUS, można stwierdzić, iż korzystną sytuacją na terenie Gminy jest dodatnie saldo migracji. Jeszcze w latach 2020-2021 odnotowano jego bardzo wysoki wzrost. Statystyki potwierdzają również, iż przeważają zameldowania z miast, w wśród wymeldowani, dominują te na wieś. To trend ostatnich lat, kiedy Polacy coraz częściej wybierają do życia obszary wiejskie/przedmieścia. W strukturze stanu ludności na terenie Gminy, to właśnie dodatnie saldo migracji przyczyniło się do sytuacji, w której liczba ludności na terenie Gminy, w ostatnich latach, wzrastała.

Wykres 5: Saldo migracji na 1000 ludności w Gminie Gilowice w latach 2019-2023

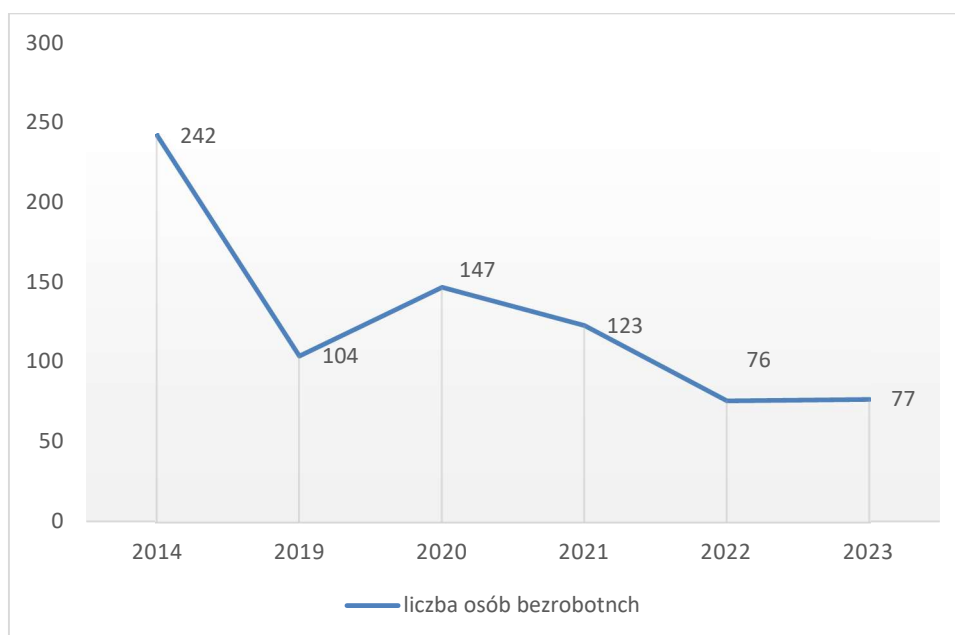
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

2.3. Rynek pracy

Z perspektywy ostatnich lat, można zaobserwować, iż do 2020 r. sytuacja na rynku pracy poprawiała się. Jeszcze w 2014 r., według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu, zarejestrowane były łącznie z całej Gminy 242 osoby, a już w 2019 r. jedynie 104.

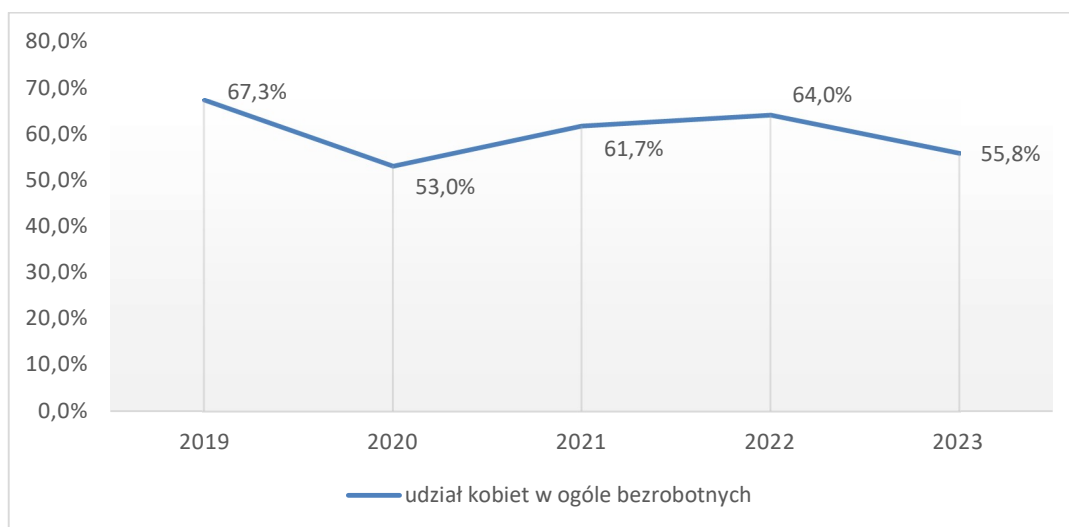
Wybuch pandemii koronawirusa w 2020 r., a co się z tym wiąże ogólny kryzys gospodarczy, który wyniknął z długotrwałego lockdownu, mocno zachwiał trend spadku bezrobocia. W tym samym roku, w Urzędzie Pracy zarejestrowano 147 osób, a w 2021 r. – 123 osoby. Od 2022 r. odnotowano jednak znaczący spadek liczby osób bezrobotnych. W latach 2022 i 2023 było ich odpowiednio 76 i 77 osób.

Wykres 6: Liczba osób bezrobotnych w Gminie Gilowice w latach 2014-2023

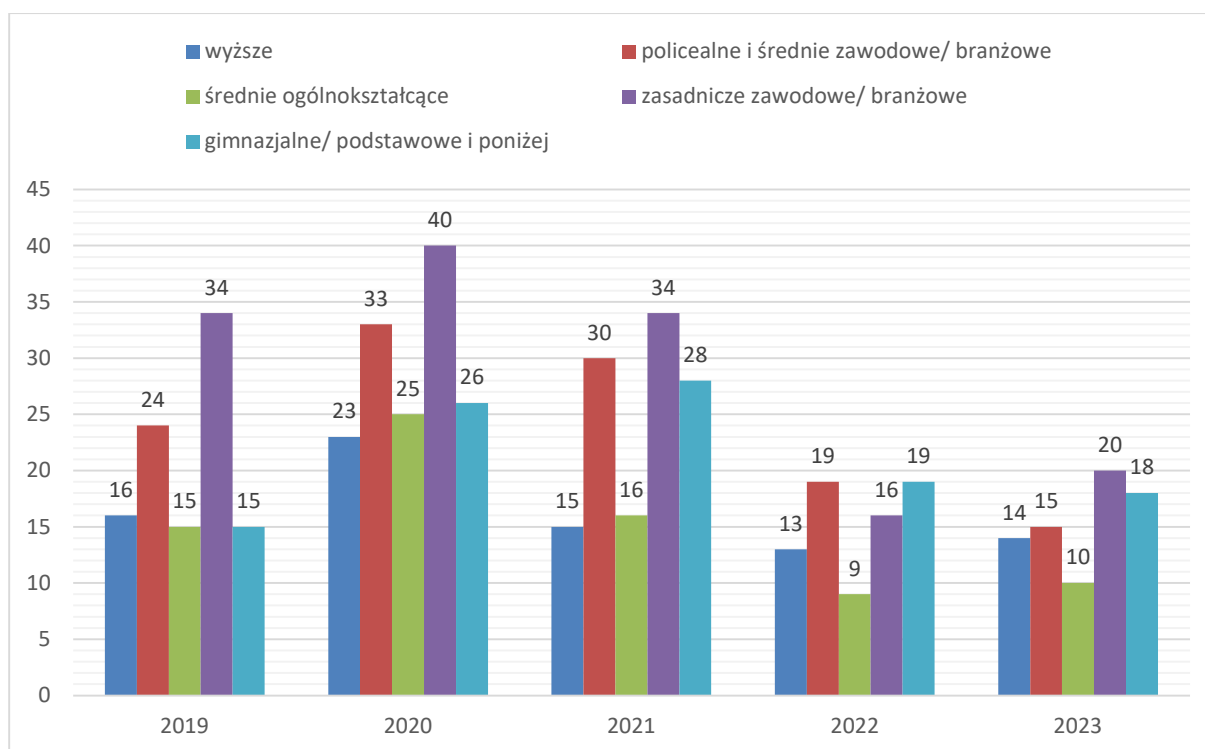
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu

Udział kobiet w ogólnej liczbie osób bezrobotnych w Gminie, w 2023 r. wyniósł 55,8%. Trend przewagi kobiet nad mężczyznami w strukturze bezrobotnych jest niezmienny od kilku lat. Dane te obrazuje poniższy wykres.

Wykres 7: Udział kobiet w ogóle bezrobotnych w Gminie Gilowice w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu

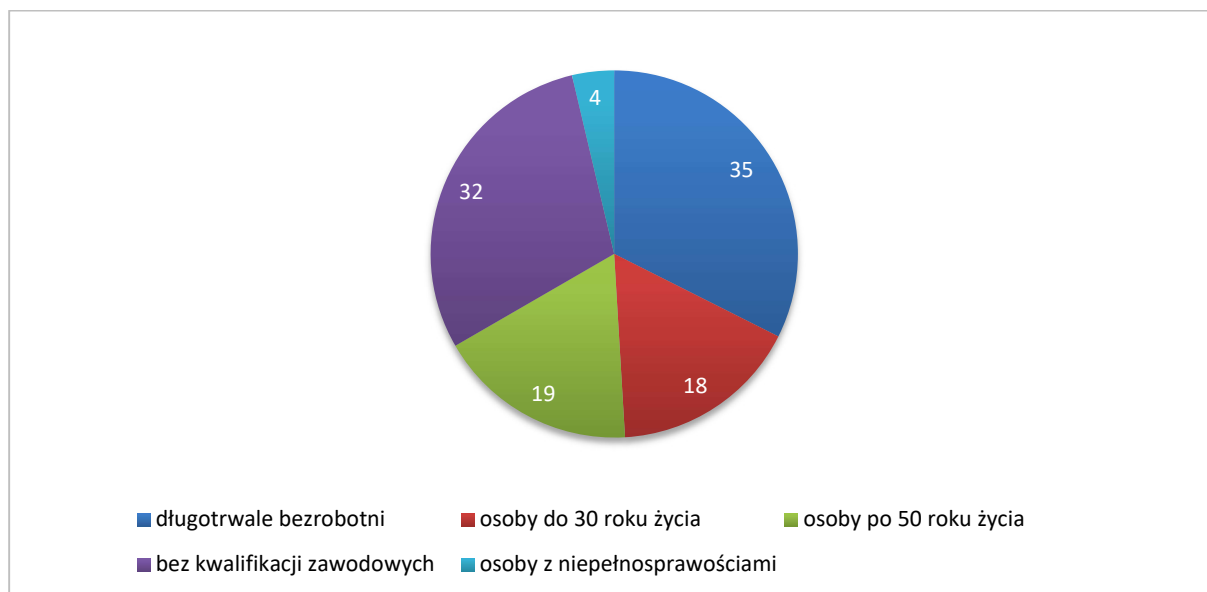
Biorąc pod uwagę rodzaj wykształcenia, w grupie osób bezrobotnych, najczęściej jest z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz policealnym i średnim zawodowym/branżowym. Najmniej osób bezrobotnych jest z wykształceniem ogólnokształcącym – 13% oraz wyższym – 18%. Struktura ta kształtuje się podobnie w ostatnich latach.

Wykres 8: Liczba osób bezrobotnych ze względu na rodzaj wykształcenia w Gminie Gilowice w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu

Niestety nadal w grupie osób bezrobotnych dominują osoby długotrwale bezrobotne. W 2023 r. ich udział wyniósł 50%. Średnio co czwarta zarejestrowana osoba to bezrobotna/y w wieku 50+, a także tyle samo to osoby do 30 roku życia. Ponad 40% osób stanowią także osoby bez kwalifikacji zawodowych. Spośród 77 zarejestrowanych osób, 4 osoby to osoby z niepełnosprawnościami.

Wykres 9: Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu

Pomimo, iż w ogóle mieszkańców Gminy Gilowice, udział osób bezrobotnych jest stosunkowo niewielki – 1,23%, rynek pracy staje się coraz trudniejszy. Nowych ofert pracy jest mało, a szanse na zatrudnienie dla bezrobotnych są ograniczone. Sytuacja budzi obawy o przyszłość i pokazuje, że wielu bezrobotnym trudno jest wrócić na rynek pracy. Niejednokrotnie kwalifikacje osób bezrobotnych nie zawsze odpowiadają wymaganiom pracodawców. Z perspektywy działań Gminy, ważne jest podejmowanie działań wspierających aktywizację zawodową, np. organizowanie szkoleń i kursów zawodowych, organizowanie robót publicznych, czy też dofinansowanie zajęć z doradztwa zawodowego w szkołach, itp.

2.4. Infrastruktura edukacyjna

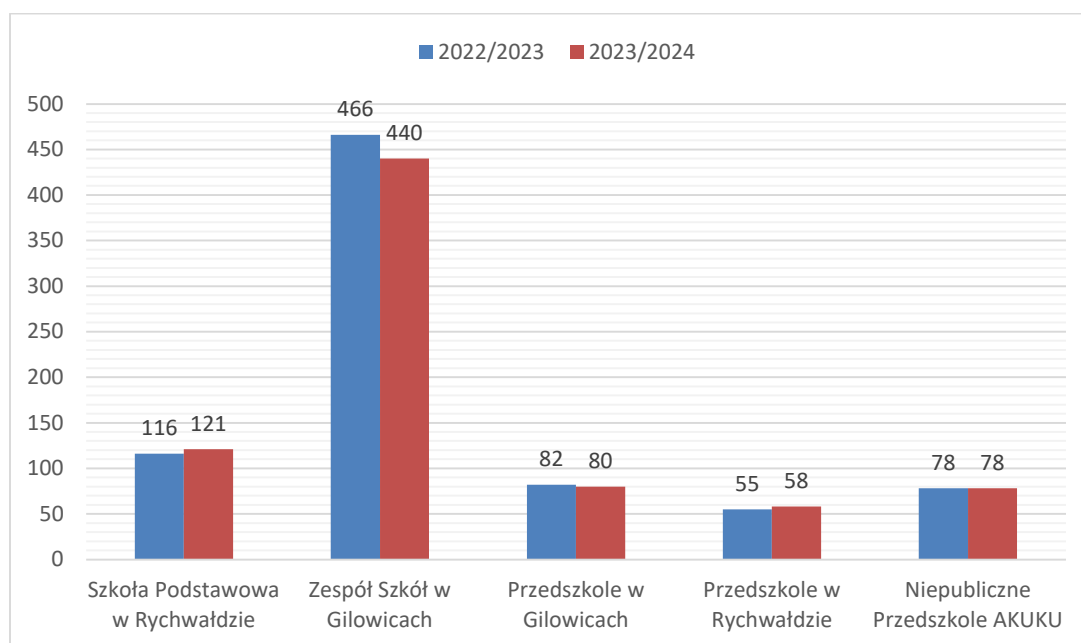
Według danych na rok szkolny 2024/2025, na terenie Gminy działają 3 publiczne oraz 1 niepubliczna placówka oświatowa. Edukacja prowadzona jest w klasach 1-8 na poziomie szkoły podstawowej oraz w przedszkolach. Wymienić tu należy:

1. Szkołę Podstawową im. Jana Pawła II w Rychwałdzie,
2. Zespół Szkół w Gilowicach, który od 2024 roku obejmuje:
  - Szkołę Podstawową Nr 1 im. Tadeusza Kościuszki w Gilowicach,
  - Przedszkole Publiczne w Gilowicach oraz
  - Schronisko Młodzieżowe w Gilowicach.
3. Przedszkole Publiczne im. Krasnala Hałabały w Rychwałdzie
4. Niepubliczne Przedszkole AKUKU z Oddziałami Integracyjnymi, w skład którego wchodzi także żłobek.

Do roku 2024 na terenie Gminy funkcjonowało jeszcze Przedszkole Publiczne im. Mali Górale w Gilowicach, ale zostało ono zlikwidowane i utworzono w jego miejsce przedszkole publiczne w Zespole Szkół w Gilowicach (włączenie nastąpiło 1.09.2024 r.). W tym samym roku zlikwidowano oddziały przedszkolne, które funkcjonowały w Zespole Szkół w Gilowicach, a dzieci zostały przeniesione do utworzonego Przedszkola.

Dane odnośnie liczby wychowanków w poszczególnych placówkach oświatowych, w ostatnich latach prezentuje wykres nr 10. Dane zaprezentowano do roku szkolnego 2023/2024, z uwagi na fakt przekształceń placówek, jakie zaszły w 2024 roku.

Wykres 10: Liczba wychowanków poszczególnych placówek oświatowych w Gminie Gilowice

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy

W roku szkolnym 2024/2025 liczba wychowanków poszczególnych placówek oświatowych przedstawia się następująco:

1. Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Rychwałdzie – 127 uczniów,
2. Zespół Szkół w Gilowicach:
  - Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Tadeusza Kościuszki w Gilowicach – 401 uczniów,
  - Przedszkole Publiczne w Gilowicach – 148 dzieci
3. Przedszkole Publiczne im. Krasnala Hałabały w Rychwałdzie – 56 dzieci,
4. Niepubliczne Przedszkole AKUKU z Oddziałami Integracyjnymi, w skład którego wchodzi także żłobek – 74 uczniów.

2.5. Infrastruktura ochrony zdrowia

W Gminie działają trzy ośrodki, w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej:

- Centrum Medyczne w Gilowicach - Poradnia Podstawowej Opieki Zdrowotnej NFZ
- Ośrodek Zdrowia w Gilowicach
- Praktyka Grupowa Lekarzy Podstawowej Opieki Zdrowotnej s.c. w Rychwałdzie

Na terenie Gminy funkcjonuje również jedna apteka oraz gabinet stomatologiczny. Stacjonuje tutaj również karetka pogotowia ratunkowego.

Większość poradni specjalistycznych znajduje się w oddalonym o ok. 15 km mieście Żywiec. W Żywcu mieści się również Szpital Powiatowy.

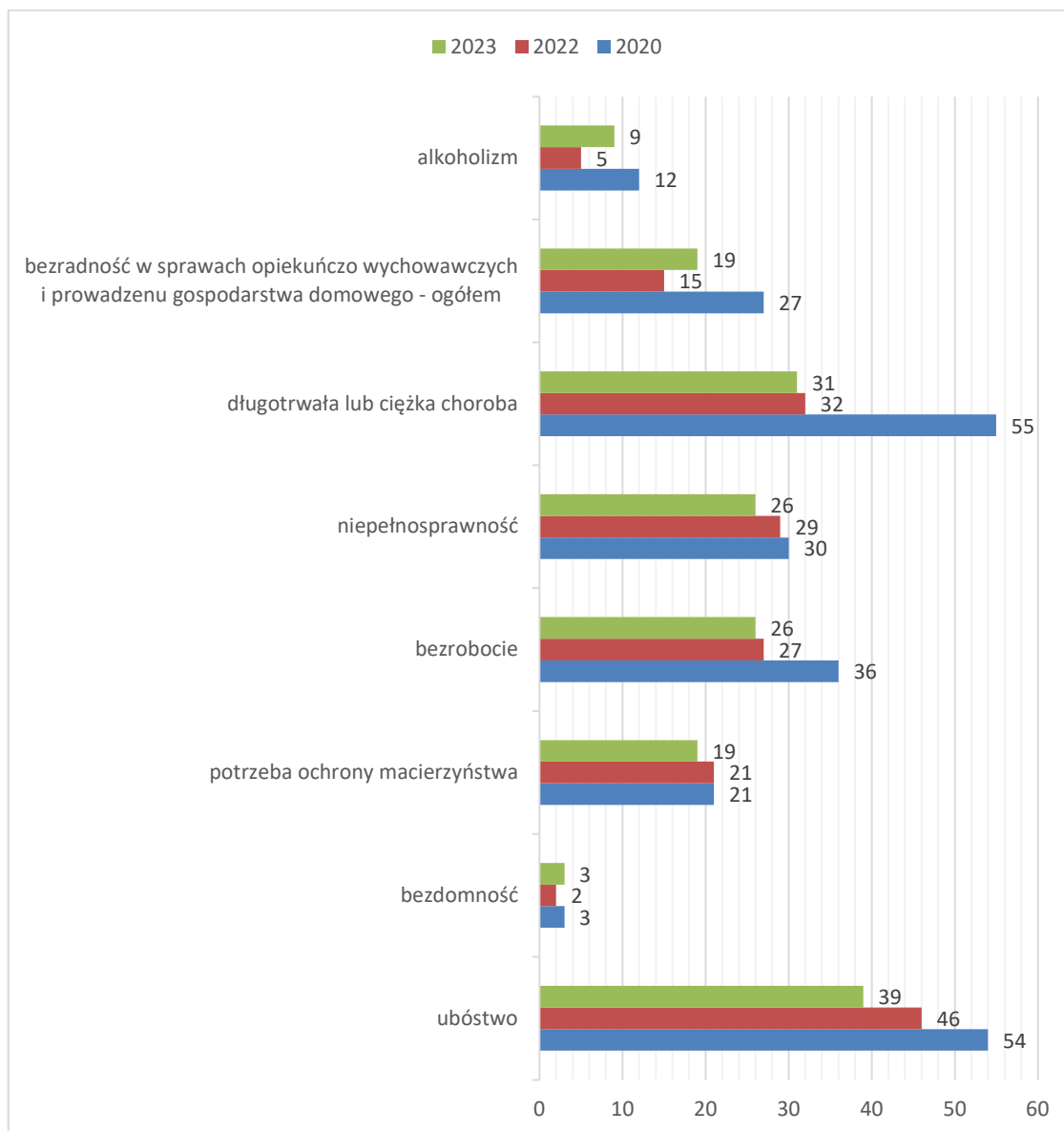
2.6. Opieka społeczna

Realizacją zadań z zakresu pomocy społecznej oraz innych zadań dotyczących zabezpieczenia społecznego zajmuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. W 2023 r. wpłynęło 218 wniosków o udzielenie świadczeń z pomocy społecznej. Liczba ta wzrosła o 14, w stosunku do roku poprzedniego. Pomimo, niewielkie wzrostu w 2023 r., należy jednak wskazać, iż na przestrzeni ostatnich lat, liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej zmniejsza się.

Na poniższym wykresie przedstawiono główne dysfunkcje wskazujące na potrzebę wsparcia osób/ rodzin. Wśród nich wymienić należy: długotrwałą lub ciężką chorobę, ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych

i prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz potrzebę ochrony macierzyństwa. Są to najczęstsze powody, które powielają się w ostatnich latach.

Wykres 11: Powody udzielania pomocy biorąc pod uwagę liczbę rodzin

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy

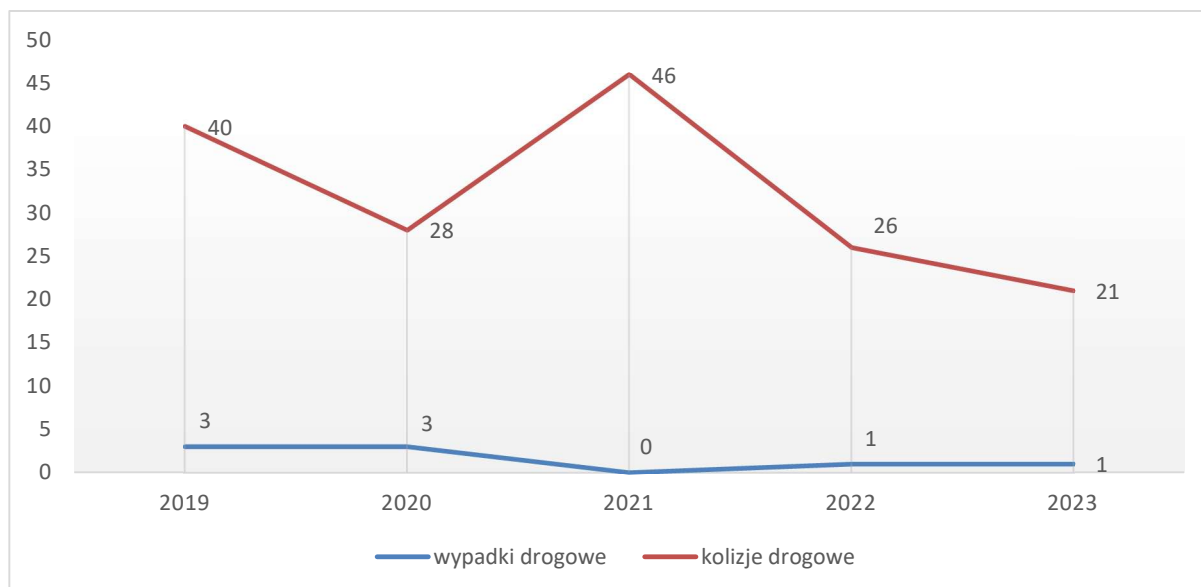
2.7. Bezpieczeństwo publiczne

2.7.1. Stan bezpieczeństwa w ruchu drogowym

Dane liczbowe, pozyskane z Komisariatu Policji w Gilowicach, wskazują, że ogólna liczba zdarzeń drogowych, na które składają się wypadki drogowe i kolizje w 2023 r. wyniosła 22. Porównując te dane dla ostatnich 5 lat, jest to najkorzystniejszy wynik. Od dwóch lat

zaobserwować należy także tendencję spadkową w tym zakresie. Wśród zdarzeń drogowych, dominują kolizje drogowe – 95%. Zdecydowana większość kolizji drogowych dotyczy miejscowości Gilowice.

Wykres 12: Zdarzenia drogowe w Gminie Gilowice w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji w Gilowicach

W ostatnich 5 latach, na terenie Gminy odnotowano jedynie trzy przypadki śmiertelne w wyniku wypadku drogowego – w miejscowości Gilowice.

Zdarzenia z udziałem nietrzeźwych kierujących w ostatnich 5 latach kształtują się odpowiednio: 2019 – 9, 2020 – 9, 2021 – 8, 2022 – 5, 2023 – 10. Nie odnotowano natomiast zdarzeń z udziałem nietrzeźwych pieszych. Nieodpowiedzialni kierowcy prowadzący pod wpływem alkoholu stwarzają ogromne zagrożenie dla innych użytkowników dróg. Jak widać z przedstawionych statystyk, dane te kształtują się podobnie.

2.7.2. Skala zjawiska przemocy domowej

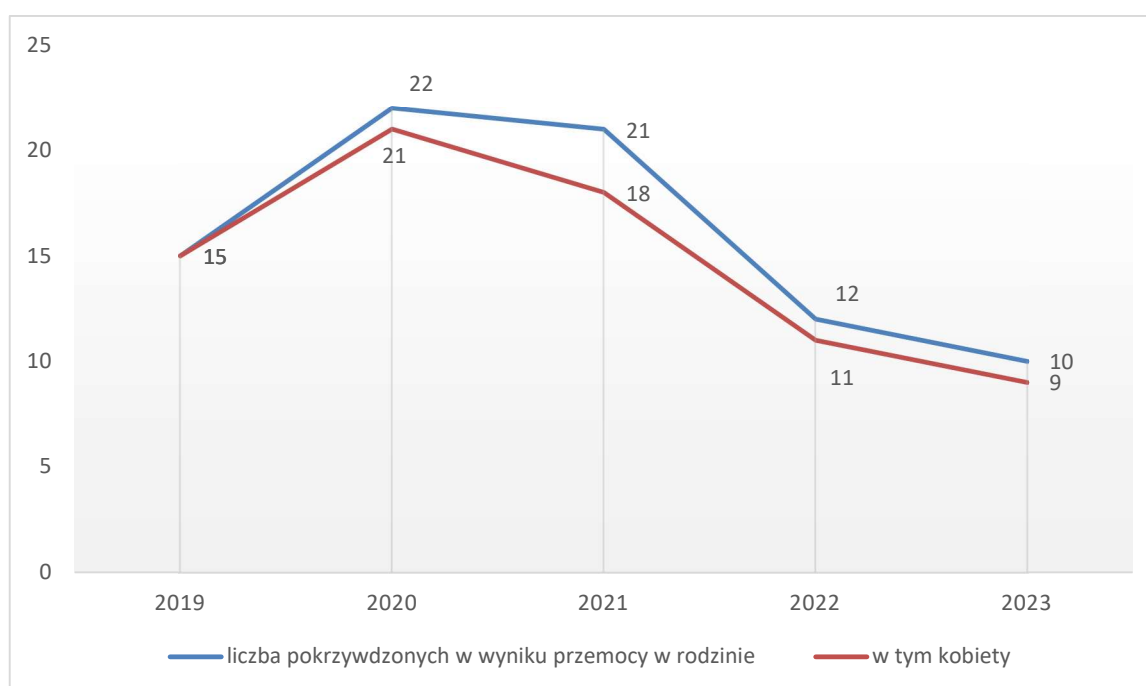
Niestety na terenie Gminy Gilowice, pojawia się problem przemocy w rodzinie. Pokrzywdzonymi w wyniku przemocy w rodzinie są głównie kobiety i nieletni. Analizując dane z poprzednich lat, zauważyć należy, że do największego wzrostu, który miał miejsce w latach 2020-2021 przyczyniła się głównie wspomniana już pandemia koronawirusa i związany z nią narzucony lockdown.

Tabela 4: Interwencje związane z przemocą w rodzinie w Gminie Gilowice

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba przeprowadzonych interwencji domowych dotyczących przemocy w rodzinie ogółem	15	22	18	11	9
Liczba przeprowadzonych interwencji domowych dotyczących przemocy w rodzinie w poszczególnych sołectwach:					
Gilowice	12	15	14	9	7
Rychwałd	3	7	4	2	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji w Gilowicach

Przemoc w rodzinie w 2023 r. dotyczyła 11 osób, w tym 9 kobiet.

Wykres 13: Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy w rodzinie w Gminie Gilowice

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji w Gilowicach

2.7.3. Stan bezpieczeństwa powodziowego

Przepływające przez teren Gminy Gilowice cieki wodne (Łękawka oraz jej dopływ: Nawieśnik) charakteryzują się dużą nieregularnością przepływów, co ma bezpośredni wpływ na częstotliwość występowania powodzi.

Zlewnia potoku Łękawka reaguje bardzo gwałtownie zarówno na deszcz nawalny, jak i wody roztopowe. W czasie wysokich stanów wody występuje zarówno zalewanie terenów

sąsiadujących z korytem ciek, jak i naruszanie jego brzegów w postaci zrywów, obrywów i zsuwów. Ze względu na duże zróżnicowanie ukształtowania oraz intensywność opadów, terenu całej gminy dotyczy także zjawisko erozji. Obecnie powierzchnię zlewni modelują głównie procesy wietrzenia fizycznego i chemicznego, osuwanie, erozja rzeczna. Zgodnie z mapą zagrożeń wezbraniem powodziowymi, obszary zagrożone wysokim stanem wód na terenie Gminy Gilowice obejmują tereny przylegające do rzeki Łękawki na całej długości przebiegającej przez gminę oraz obszary położone wzdłuż jej prawobrzeżnego dopływu (potoku Skotniczyk - w jego dolnym biegu). Z uwagi na zabudowę techniczną brzegów koryta Łękawki, w środkowej części sołectwa Gilowice, obszar narażony na niebezpieczeństwo zalania jest w przypadku tego terenu mniejszy, niż w górnym i dolnym odcinku przebiegającym przez gminę, gdzie koryto ma bardziej naturalny charakter.

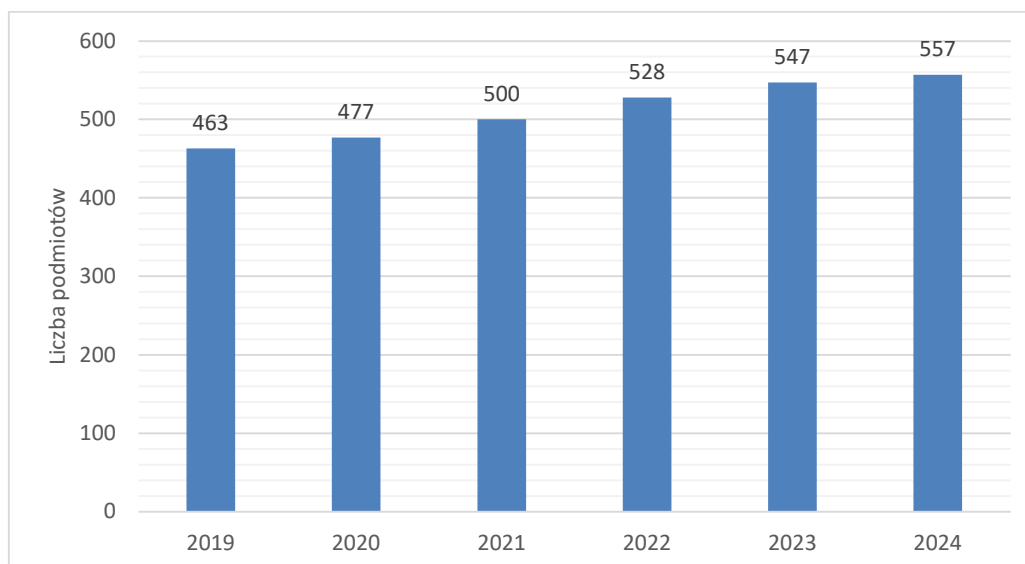
2.8. Podmioty gospodarcze, przedsiębiorczość

Według dostępnych danych, publikowanych przez Główny Urząd Statystyczny, liczebność podmiotów, prowadzących na terenie Gminy Gilowice działalność gospodarczą wykazuje tendencję rosnącą. O ile w 2019 r. łączna liczba przedsiębiorstw, zarejestrowanych w Gilowicach wynosiła 463 podmioty, tak obecnie (według danych na koniec 2024 r.) jest ich 557. Oznacza to średnioroczny wzrost liczby podmiotów, prowadzących na terenie Gilowic działalność gospodarczą rzędu ok. 4 %. Każdego roku liczba przedsiębiorstw, prowadzących na terenie Gilowic działalność gospodarczą zwiększa się o ok 19 podmiotów. Oznacza to, że w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców liczba nowo rejestrowanych działalności wynosi 61, a likwidowanych (wykreślanych z rejestru) – 38. Liczba nowo zakładanych działalności wykazuje w minionym okresie zauważalną tendencję spadkową. Jest to częściowo związane z minionym kryzysem, wywołanym pandemią COVID-19 oraz wynikającymi z niej restrykcjami i obostrzeniami, dotyczącymi działalności gospodarczej. Dane te zebrano i zaprezentowano w ramach poniższej tabeli oraz zobrazowano na poniższym wykresie:

Tabela 5: Liczebność, dynamika przyrostu oraz struktura nowo rejestrowanych przedsiębiorstw, na terenie Gminy Gilowice, z punktu widzenia formy prawnej

Wyszczególnienie	Lata					
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba podmiotów ogółem	463	477	500	528	547	557
w tym nowo rejestrowane podmioty	52	36	34	45	47	38
w tym działalność gospodarcza os. fizycznych	44	32	33	40	46	32
w tym spółki handlowe	5	3	0	4	1	2
W tym spółdzielnie	1	0	0	0	0	0
W tym stowarzyszenia i org. społeczne	1	1	0	1	0	1
Liczba podmiotów wykreślanych z rejestru	30	22	17	21	27	24

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

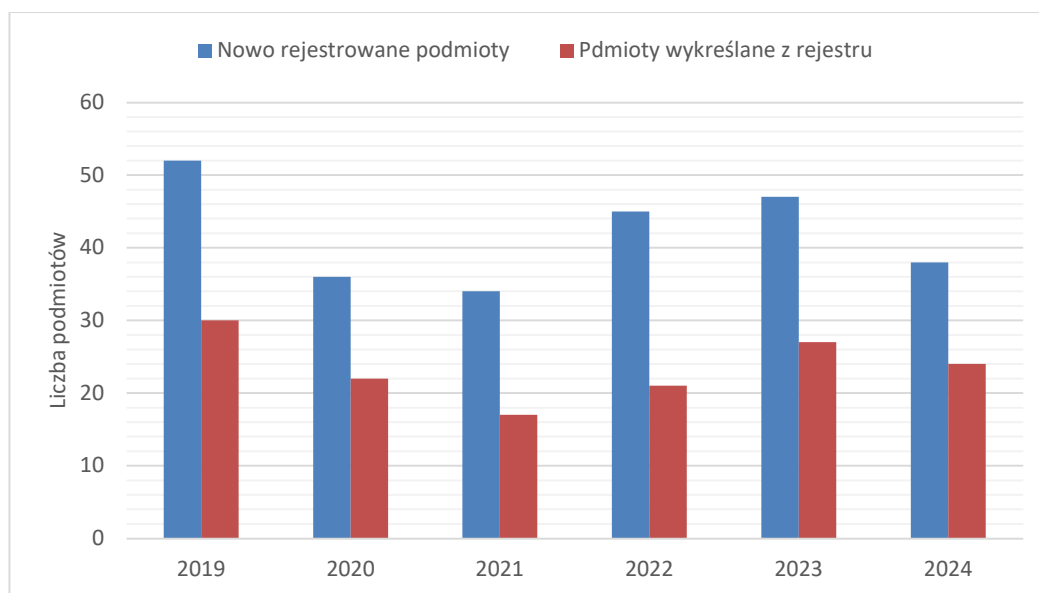
Wykres 14: Łączna liczba podmiotów gospodarczych na terenie Gminy Gilowice w latach 2019-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Korzystnie z punktu widzenia szeroko pojętej sytuacji gospodarczo-społecznej na terenie Gminy Gilowice ocenić należy fakt, iż od szeregu lat liczba przedsiębiorstw

nowozakładanych wyraźnie przekracza liczbę firm likwidowanych (wykreślanych z rejestru) – według danych w powyższej tabeli. Sytuację tę zobrazowano na poniższym wykresie.

Wykres 15: Charakterystyka przyrostu liczby podmiotów gospodarczych na terenie Gminy Gilowice

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zdecydowaną większość wśród przedsiębiorstw, prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy Gilowice stanowią podmioty reprezentujące sektor prywatny – jest ich 97,66 %. Sektor publiczny reprezentuje grupa jedynie 13-tu firm. Omawianą strukturę zaprezentowano w ramach poniższego zestawienia:

Tabela 6: Liczebność i struktura przedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy Gilowice, z punktu widzenia formy własności

Wyszczególnienie	Lata					
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba podmiotów ogółem	463	477	500	528	547	557
w tym sektor publiczny	13	13	13	13	13	13
w tym sektor prywatny	445	459	482	509	528	538

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W łącznej liczbie przedsiębiorstw, prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy Gilowice dominują firmy rejestrowane i prowadzone w formie działalności gospodarczej osób fizycznych (85,81 % ogółu). Kapitałowe spółki prawa handlowego, spółki cywilne, fundacje i stowarzyszenia stanowią w własnościowej strukturze podmiotów na terenie Gminy Gilowice mniejszość. Zobrazowano to w ramach poniższej tabeli:

Tabela 7: Liczebność i struktura przedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy Gilowice, z punktu widzenia formy prawnej

Wyszczególnienie	Lata					
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba podmiotów ogółem	463	477	500	528	547	557
w tym działalność gospodarcza os. fizycznych	389	400	424	449	469	478
w tym kapitałowe spółki prawa handlowego	17	20	19	22	21	20
w tym spółki cywilne	34	34	35	35	35	36
w tym fundacje	1	1	1	1	1	1
w tym stowarzyszenia	16	16	15	16	16	17
w tym spółdzielnie	6	6	6	5	5	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Z punktu widzenia wielkości przedsiębiorstw, prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy Gilowice najliczniej reprezentowane są podmioty najmniejsze, zatrudniające do 9-ciu pracowników (mikroprzedsiębiorstwa). Jest ich bez mała 97 % (96,94 % ogółu). Odpowiednio mniej jest firm zaliczanych do małych (zatrudniających od 10-ciu do 49-ciu pracowników), a przedsiębiorstwa z grupy średnich (zatrudniające od 50-ciu do 249-ciu pracowników) są na terenie Gilowic reprezentowane przez 2 podmioty. Sytuacja ta jest niezmienna od szeregu lat i uznać ją należy za typową w skali ogólnokrajowej. Omawiane dane zobrazowano w ramach poniższego zestawienia:

Tabela 8: Liczebność i struktura przedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy Gilowice, z punktu widzenia wielkości podmiotu

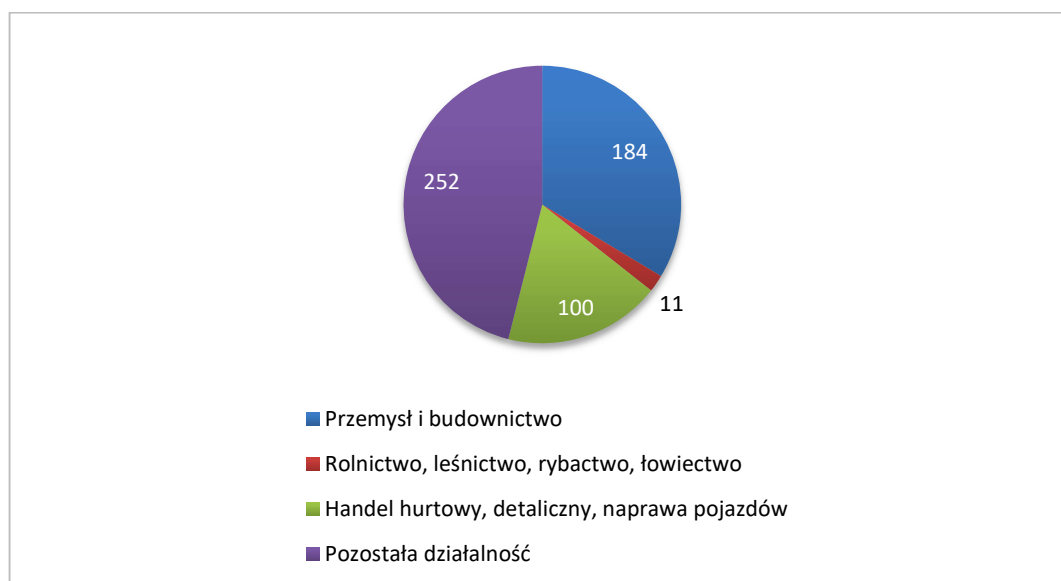
Wyszczególnienie	Lata					
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba podmiotów ogółem	463	477	500	528	547	557
w tym mikroprzedsiębiorstwa	442	459	483	511	530	540
w tym małe przedsiębiorstwa	19	16	15	15	15	15
w tym średnie przedsiębiorstwa	2	2	2	2	2	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zdecydowana większość przedsiębiorstw z terenu Gminy Gilowice zajmuje się drobną działalnością usługową lub handlową, działalność produkcyjna jest rzadkością. Potwierdza to analiza struktury przedsiębiorstw, prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy, z punktu widzenia zakresu prowadzonej działalności. Według dostępnych danych (za rok 2023) spośród 547 przedsiębiorstw zarejestrowanych na terenie Gminy Gilowice ogółem:

- 184 firmy prowadzą działalność w obszarze przemysłu i budownictwa,
- 11 firm prowadzi działalność w obszarze rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa oraz rybactwa,
- 100 firm prowadzi działalność z zakresu handlu hurtowego, detalicznego oraz usług z zakresu napraw pojazdów,
- 252 firmy prowadzą działalność w zakresie działalności pozostałej.

Powyższe dane zobrazowano w ramach wykresu:

Wykres 16: Specjalizacja podmiotów gospodarczych z terenu gminy Gilowice – rok 2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Z punktu widzenia osób prowadzących na terenie Gminy Gilowice przedsiębiorstwa w formie działalności gospodarczej osoby fizycznej najbardziej popularnym obszarem specjalizacji jest „Budownictwo” – 127 przypadków na 469 przedsiębiorstw w formie działalności gospodarczej osoby fizycznej, zarejestrowanych na terenie Gminy Gilowice w 2023 r. Szczegółowe dane z tego zakresu zaprezentowano w ramach poniższej tabeli oraz wykresu:

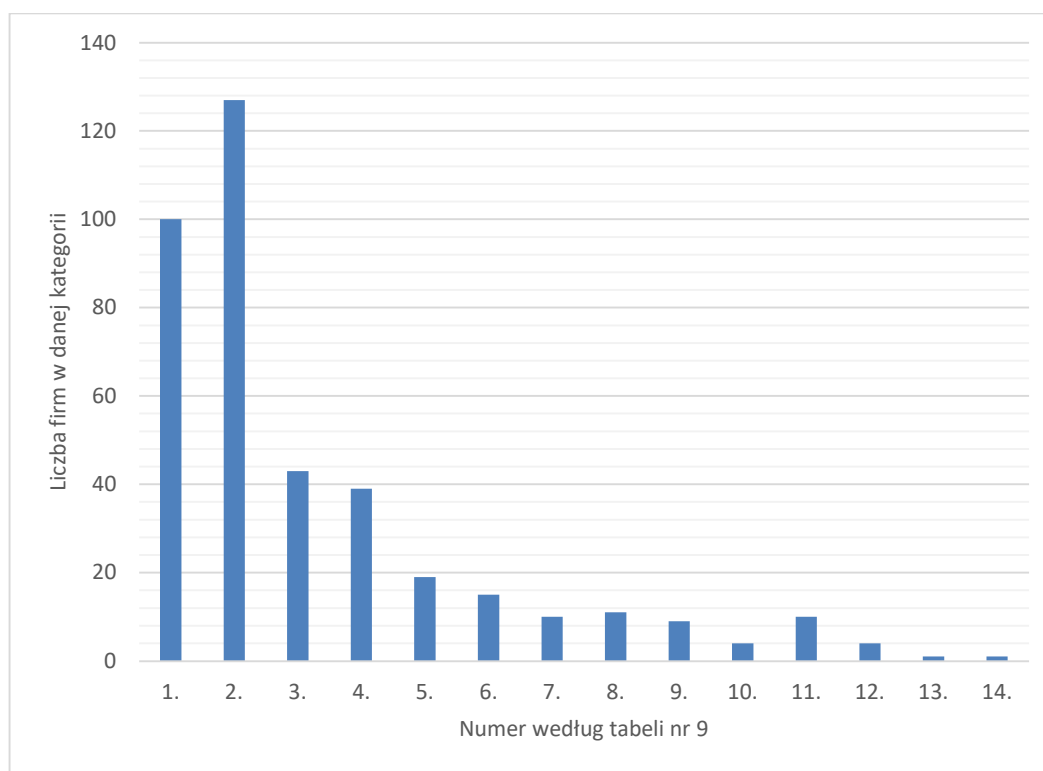
Tabela 9: Struktura przedsiębiorstw, prowadzących działalność gospodarczą na terenie gminy Gilowice w formie działalności gospodarczej osoby fizycznej, z punktu widzenia rodzaju działalności w 2023 r.

L.p.	Wyszczególnienie rodzaju działalności	L. podmiotów reprezentujących dany rodzaj działalności
1.	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	100
2.	Budownictwo	127
3.	Przetwórstwo przemysłowe	43
4.	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	39
5.	Transport i gospodarka magazynowa	19
6.	Informacja i komunikacja	15
7.	Edukacja	10

8.	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	11
9.	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	9
10.	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	4
11.	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	10
12.	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	4
13.	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1
14.	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elek., gaz, parę wodną do układów klimatyzacyjnych	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 17: Specjalizacja podmiotów gospodarczych z terenu Gminy Gilowice, prowadzonych w formie działalności gospodarczej osoby fizycznej – rok 2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Jednym z zadań, jakie stawia sobie samorząd Gilowic jest tworzenie dla tych przedsiębiorstw korzystnych warunków, umożliwiających im efektywne funkcjonowanie oraz rozwój.

2.9. Zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura

2.9.1. Obowiązujące dokumenty dotyczące planowania przestrzennego na terenie gminy

Dla terenu Gminy Gilowice, w obszarze planowania przestrzennego obowiązują:

- Plan zagospodarowania przestrzennego gminy Gilowice podjęty Uchwałą Nr XVI/87/04 Rady Gminy Gilowice z dnia 14 kwietnia 2004 r.,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gilowice przyjęte Uchwałą Nr XLVII/273/1 4 Rady Gminy Gilowice z dnia 12 listopada 2014 r.,
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla sołectwa Gilowice przyjęty Uchwałą nr XLVII/311/18 Rady Gminy Gilowice z dnia 18 października 2018 r.,
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla sołectwa Rychwałd przyjęty Uchwałą Nr XLVII/312/18 Rady Gminy Gilowice z dnia 18 października 2018 r., a następnie częściowo zmieniony w zakresie ustaleń dla terenów UT1, US1, R19 - zmiany przyjęte Uchwałą Nr LXV/420/23 Rady Gminy Gilowice z dnia 20 września 2023 r.,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gilowice oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy Gilowice wraz z analizą zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy Gilowice przyjęte Uchwałą Nr XLVII/310/18 Rady Gminy Gilowice z dnia 18 października 2018 r.,
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla sołectwa Rychwałd przyjęty Uchwałą Nr XV/81/19 Rady Gminy Gilowice z dnia 30 października 2019 r.
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla części sołectwa Gilowice obejmującej działki nr 8451/2, 11740/6 i część działki nr 8425 przyjęty Uchwałą Nr XV/82/19 Rady Gminy Gilowice z dnia 30 października 2019 r.
- Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla sołectwa Rychwałd w zakresie ustaleń dla terenów UT1, US1, R19, przyjętego Uchwałą Nr XLVII/312/18 Rady Gminy Gilowice z dnia 18 października 2018 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla sołectwa Rychwałd przyjęta Uchwałą Nr XV/82/19 Rady Gminy Gilowice z dnia 30 października 2019 r.

Miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego objęty jest cały teren Gminy Gilowice, w jej granicach administracyjnych. W maju 2024 r., zgodnie z Uchwałą Nr II/10/24 z dnia 27 maja 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego, Gmina Gilowice rozpoczęła proces opracowywania planu ogólnego gminy.

2.9.2. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Gilowice

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Gilowice jest determinowany przez czynniki takie, jak:

1. Ulokowanie gminy w południowej części Woj. Śląskiego, na terenie powiatu żywieckiego, w nieodległym sąsiedztwie Żywca,
2. Naturalne ukształtowanie terenu, w tym rzeźba sąsiadującego z terenem gminy masywu górskiego Beskidu Małego, a także przebieg koryt potoków, przepływających przez teren gminy, przede wszystkim Łękawki i jej dopływu: potoku Nawieśnik,
3. Historyczne uwarunkowania społecznego / gospodarczego rozwoju terenów dzisiejszej Żywiecczyny,
4. Trasa przebiegu elementów regionalnej / lokalnej sieci połączeń drogowych, dostępnych na terenie gminy, w tym przede wszystkim drogi krajowej, stanowiącej wraz z drogami powiatowymi szkielet regionalnego układu komunikacyjnego,
5. Dostępność na obszarze gminy terenów szczególnie cennych pod kątem przyrodniczym, wymagających ochrony,
6. Charakterystyka oraz właściwości gruntów użytkowanych dotychczas rolniczo, znajdujących się na terenie gminy.

Ad. 1.

Gmina Gilowice leży na południowo-wschodnim skraju Województwa Śląskiego, w powiecie żywieckim, na pograniczu dwóch masywów górskich – Beskidu Małego oraz Beskidu Makowskiego, we wschodniej części Kotliny Żywieckiej. Rozciąga się ona na powierzchni 28,19 km kw. i graniczy: od zachodu z Miastem Żywiec, od północy z Gminą Łękawica, od wschodu z Gminą Ślemień oraz od południa z Gminą Świnna. Gmina jest oddalona od najbliższego ośrodka miejskiego, jakim jest Żywiec o 12 km, od Bielska-Białej o 35 km oraz od Katowic o ok. 90 km. Z administracyjnego punktu widzenia w skład gminy

wchodzą 2 sołectwa: Gilowice oraz Rychwałd. Układ przestrzenny gminy Gilowice jest w dużej mierze zdeterminowany jej położeniem w masywie górskim Beskidów. Gilowice usytuowane są równoleżnikowo w dolinie rzeki Łękawki, która wpływa do Jeziora Żywieckiego, natomiast Rychwałd zajmuje prostopadłą do Łękawki dolinę potoku Nawieśnik (wpływającego do Łękawki). W aktualnych uwarunkowaniach spośród 2.809 ha łącznej powierzchni Gminy Gilowice 617,9 ha przypada na grunty leśne, a 872,98 ha na grunty użytkowane rolniczo. Pozostałe 1.318,12 ha jest zagospodarowane elementami regionalnego / lokalnego układu komunikacyjnego oraz różnego rodzaju zabudową: zagrodową, mieszkaniową, usługową, lotniskową, etc.

Ad. 2.

Stopień zagospodarowania przestrzeni ma w przypadku Gminy Gilowice powiązanie z wysokością danego terenu nad poziomem morza – zwiększony stopień zurbanizowania dotyczy terenów, których wysokość nad poziomem morza oscyluje w granicach 370 - 390 m. Są to najczęściej tereny położone w niższych partiach stoków wzniesień, czy w dolinach potoków Łękawka oraz Nawieśnik. Czynnikiem w określonym stopniu wpływającym na strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy jest jej stopień lesistości – zaledwie 22 % (łączna powierzchnia gruntów leśnych na terenie gminy wynosi 617,9 ha, z czego zaledwie 140,07 ha stanowią grunty leśne publiczne). Znaczna przewaga lasów prywatnych w strukturze własności całości lasów w gminie - jest rzadkością w skali Żywiecczyny. Większość powierzchni leśnej w Gminie Gilowice skupiona jest w jej części południowej – w obrębie partii podszczytowych pasm górskich Beskidu Makowskiego, okalających od południa teren gminy (Łyski, Barutki i Ostrego Gronia). Lasy mają w tej lokalizacji formę niedużych, zwartych kompleksów, schodzących nieregularnymi tzw. „sięgaczami” w pasmo pogórza. Lasy występują także na terenie gminy w jej części północnej - w masywie Paprotni w Beskidzie Małym. Lesistość gminy (około 22 %), jest przeszło dwukrotnie niższa od średniej dla powiatu żywieckiego (ponad 51 %). Występowanie lasów jest na terenie gminy Gilowice związane z istnieniem pięter roślinnych charakterystycznych dla Karpat. Dla obszaru wznoszącego się od poziomu ok. 350 m n.p.m. w dolinie Łękawki do wysokości niewiele ponad 650 m n.p.m. w szczytowych partiach wzniesień Beskidu Małego i Makowskiego typowa jest szata roślinna charakterystyczna dla pięter pogórza i regla dolnego. Łatwa dostępność, intensywne zagospodarowanie rolnicze i rozwój osadnictwa w znaczącym stopniu wyrugowały z obszaru gminy roślinność naturalną. Na obszarze Gminy Gilowice dominują pola uprawne, łąki

i pastwiska, natomiast wierzchowiny najwyższych wzniesień porośnięte są lasami. Centralna część gminy obejmuje wypłaszczenia, w obrębie których ulokowane są tereny o charakterze rolniczym (dominują w niej przede wszystkim łąki i pola uprawne oraz zabudowa zagrodowa). Obszar gminy charakteryzuje się wysokimi walorami krajobrazowymi opartymi o harmonijnie łączące się tereny leśne, doliny cieków wodnych z wiejskim osadnictwem.

Ad. 3.

Oba sołectwa Gminy Gilowice należą do najstarszych na Żywiecczyźnie. Pierwsze zapiski na temat Gilowic zamieszczone są w spisie świętopietrza i Volumina Legum pod datą 1325 r. (została wówczas w Gilowicach erygowana parafia, druga po żywieckiej). Wieś Rychwałd powstała później, nie mniej jednak nie ma wątpliwości odnośnie jej istnienia już w XV w. Ówczesnymi mieszkańcami dzisiejszych Gilowic i Rychwałdu byli pasterze owiec, zwani Wałachami, lub Wołochami, będący osadnikami przybyłymi zza Karpat po okresie wyludnienia tej okolicy, będącego rezultatem konfliktów zbrojnych na tle religijnym oraz rozprzestrzeniania się zarazy. Do 1608 roku teren dzisiejszej Gminy Gilowice wchodził w skład Państwa Żywieckiego, stanowiącego własność rodu Komorowskich, następnie państwo to podzielono na części, tworząc 3 nowe „państwa”: Żywieckie, Suskie i Ślemieńskie. W skład ostatniego wchodziły Gilowice, wraz z jedenastoma okolicznymi miejscowościami. Na terenie Gilowic istniały wówczas 2 folwarki: Stary Dwór (założony prawdopodobnie wraz z lokacją wsi) oraz nazwany Nowy Dwór założony w XVII wieku, w okresie, kiedy tereny te stanowiły własność rodu Wielopolskich. Po pierwszym rozbiórze Polski w 1772 roku Żywiecczyzna znalazła się pod zaborem austriackim i włączona została w obręb tzw. Galicji. Aktualny układ funkcjonalno – przestrzenny Gilowic jest w znacznej mierze spuścizną po okresie osadnictwa wołoskiego (jest on charakterystyczny dla dużej części regionu). Na terenie gminy występują 2 typy układów przestrzennych, charakterystycznych dla terenów wiejskich: ulicówka (dominująca na analizowanym obszarze) oraz układ przysiółka. Zabudowa ulicówki tworzy ciągi wzdłuż głównej drogi, przebiegającej przez miejscowość. Drogi te najczęściej położone są w osiach dolin, wzdłuż przepływających dolinami cieków wodnych. Na terenie Gilowic często występują widoczne pozostałości tradycyjnej zabudowy mieszkaniowej i gospodarczej gminy, pochodzą przeważnie z końca XIX w. lub z przełomu XIX i XX w. Najczęściej występującym typem zagrody, jest zagroda kilkubudynkowa, obejmująca zlokalizowany przy drodze budynek mieszkalny, często z dobudówką inwentarską bądź z odrębnym budynkiem inwentarskim oraz stodołą lokowaną w głębi działki. Zachowana jest reguła tradycyjnej

orientacji budynków mieszkalnych frontową elewacją równoległą do dróg. Tradycyjne budownictwo mieszkaniowe i gospodarcze gminy było w przeszłości głównie drewniane, o konstrukcji zrębowej, choć występowały też budynki drewniano – murowane, oraz murowane. Cechowały je funkcjonalizm, prostota i zachowawczość. Tradycyjne budynki mieszkalne na terenie gminy były przeważnie realizowane w horyzontalnym układzie bryły jako jednokondygnacyjne z poddaszem użytkowym, dachami dwuspadowymi (czasem naczółkowymi, przyczółkowymi), o nachyleniu 35 – 45 st. Większość wiejskich układów przestrzennych, istniejących na terenie gminy uległa w minionym okresie wyraźnym przemianom. Rozwój gminy odbywał się przeważnie na zasadzie kontynuacji i uzupełniania istniejących ciągów zabudowy. Wraz z upływem czasu pojawiły się w lokalnym układzie przestrzennym formy obce tradycji zabudowy wiejskiej. Od lat 70-tych XX w. zabudowa obu sołectw Gminy Gilowice ulegała wyraźnej modernizacji. Zaczęły powstawać budynki o współczesnej, jak na ówczesny okres, formie architektonicznej, często odbiegającej od tradycyjnej formy zabudowy. Towarzyszyło temu zanikanie budownictwa drewnianego. Popularną formą budynku mieszkalnego w latach 70-tych był budynek na rzucie kwadratu, parterowy lub piętrowy, przykryty dachem kopertowym lub płaskim czasem z piwnicą wyniesioną ponad teren. Niekorzystna zmiana specyficznego charakteru zabudowy wsi spowodowana jest zarówno brakiem kontynuacji zasadniczych cech tradycyjnej zabudowy wsi we współczesnym budownictwie, jak i znacznym stopniem przemieszania różnych form budynków mieszkalnych, poczynając od zachowanych pozostałości zabudowy drewnianej, poprzez powojenne budynki utrzymane w konwencji tradycyjnej, aż po późniejsze formy domów o formie sześciennej. W ostatnich latach, na przestrzeni XXI w. obserwuje się odwrót od budynków mieszkalnych o dużym gabarycie pionowym, na rzecz domów parterowych z poddaszem użytkowym, często o charakterze rezydencjonalnym. Forma tych budynków, mimo znacznie większego programu użytkowego, nie przytłacza wysokością i wpisuje się lepiej w krajobraz gminy. Zdarza się, że nawiązuje ona do zabudowy tradycyjnej, co wskazuje na możliwość uwzględnienia w zabudowie współczesnej kontynuacji zasadniczych cech zabudowy tradycyjnej. Nowym, mało korzystnym zjawiskiem jest pojawianie się zabudowy w dolinach oraz na wzniesieniach, pomiędzy zwartymi kompleksami leśnymi. W coraz wyższe partie stoków wchodzi zabudowa letniskowa, rekreacyjna, wykorzystywana sezonowo. Charakterystyczne dla krajobrazu gminy jest występowanie licznych kapliczek i figur przydrożnych oraz pomników upamiętniających ważne wydarzenia z życia mieszkańców. Pierwsze kapliczki na gilowickich ziemiach pojawiły się w XVIII wieku. W pobliżu

gilowickiego kościoła stoi najstarsza gilowicka kapliczka pochodząca z 1730 roku. Na stromym zboczu miejscowego wzniesienia zwanego „Komanią Górą”, przez który w odległych czasach wiódł najkrótszy szlak z Gilowic przez Rychwałd do Żywca, znajduje się figura Chrystusa Upadającego pod krzyżem, uznawana przez historyków sztuki za najstarszą tego typu w Polsce.

Ad. 4.

Gminę Gilowice charakteryzuje korzystna dostępność komunikacyjna, w znacznym stopniu determinująca jej zagospodarowanie przestrzenne. Wjazd na teren Gilowic jest zapewniony od strony zachodniej (drogami powiatowymi 1475 S oraz 1413 S, a także drogą wojewódzką nr 946, łączącą Żywiec z Suchą Beskidzką) i wschodniej (drogą powiatową 1413 S oraz drogą wojewódzką nr 946). Na teren gminy jest także możliwość wjazdu od strony południowej (drogami powiatowymi 1412 S oraz 1415 S). Połączenia komunikacyjne w ramach terenu gminy, a także z terenami ościennymi zapewnia sieć powiązanych ze sobą dróg: wojewódzkiej oraz łączących się z nimi zbiorczych dróg powiatowych. Podstawą opisywanego układu komunikacyjnego są biegnące względem siebie równoległe, w układzie równoleżnikowym drogi: wojewódzka nr 946 oraz droga powiatowa 1413 S Moszczanica – Gilowice – Ślemień – Lachowice. Z wymienionymi ciągami komunikacyjnymi krzyżują się pozostałe drogi powiatowe, przebiegające przez teren Gminy Gilowice, tj.:

- Droga powiatowa 1475 S Żywiec – Rychwałd,
- Droga powiatowa 1412 S Łękawica – Rychwałd – Pewel Mała,
- Droga powiatowa 1415 S Pewel Mała – Pewel Ślemieńska.

Wymienione ciągi komunikacyjne (wraz z krzyżującymi się z nimi drogami niższej kategorii) tworzą szkielet układu, wokół którego koncentruje się zabudowa – przede wszystkim mieszkaniowa, usługowa, letniskowa. Układ wymienionych dróg także nawiązuje do uwarunkowań historycznych: przebiegająca północną częścią sołectwa Gilowice droga wojewódzka nr 946 to historyczna tzw. „droga cesarska”, a drogi powiatowe biegnące przez centrum Gilowic i Rychwałdu należą do traktów historycznych w Beskidach.

Ad. 5.

Północna i centralna część obszaru Gminy Gilowice leży na terenie Parku Krajobrazowego Beskidu Małego i jego otuliny. Dla obszaru Parku Krajobrazowego Beskidu Małego, obejmującego zalesione stoki wzdłuż północnej granicy gminy, obowiązują przepisy

Rozporządzenia Wojewody Bielskiego nr 9/98 z dnia 16.06.1998 r. w sprawie utworzenia Parku Krajobrazowego Beskidu Małego, zmienionego Rozporządzeniem nr 23/98 z dnia 17.12.1998 r. Otulina Parku Krajobrazowego Beskidu Małego obejmuje centralną część Gminy Gilowice, po przebieg drogi powiatowej 1413 S Moszczanica – Gilowice – Ślemień – Lachowice.

Ad. 6.

Użytki rolne stanowią ok 27% całości terenów na obszarze Gminy Gilowice (ok. 873 ha, z czego pod zasiewami znajduje się zaledwie ok 50 ha). Jakość gleb na terenie gminy przesądza o tym, że rolnictwo nie jest priorytetowym kierunkiem w zagospodarowaniu przestrzennym. Gleby gruntów rolnych należą głównie do użytków rolnych klasy IV (ponad 70% ogólnej powierzchni użytków rolnych), grunty rolne najwyższych klas III stanowią zaledwie 7% powierzchni i występują tylko w sołectwie Gilowice. W gruntach ornych przeważają gleby średnio ciężkiej uprawy mechanicznej (stanowią ok. 80% terenów uprawowych Gilowic i ok. 40% Rychwałdu), na silnie nachylonych stokach występują gleby trudne i bardzo trudne do uprawy (38% gleb w Gilowicach i 59% gleb w Rychwałdzie). W związku z dość trudnymi warunkami glebowymi na terenie gminy istnieją ograniczone możliwości poszerzenia areału upraw rolnych. Liczba gospodarstw rolnych, prowadzących na terenie Gminy Gilowice działalność rolniczą systematycznie spada – aktualnie działalność tego typu prowadzi grupa ok 140-tu gospodarstw, z czego zaledwie 34 gospodarstwa zajmują się sprzedażą swojej produkcji rolnej, a pozostałe są nastawione na samozaopatrzenie. Ok 25% gospodarstw rolnych w ogóle nie prowadzi działalności rolniczej. Są to przede wszystkim rodzinne gospodarstwa rolne. Struktura wielkościowa gospodarstw rolnych na terenie Gminy Gilowice jest niekorzystna – dominują gospodarstwa małe, dysponujące areałem do 1 ha oraz w przedziale powierzchniowym od 1 do 5 ha (jest ich ponad 90 %). Jedynie 8 gospodarstw dysponuje areałem powyżej 15 ha.

Mając na uwadze powyższe uwarunkowania układ funkcjonalno-przestrzenny Gminy Gilowice określić należy jako nawiązujący ewidentnie do modelu liniowego (w którym zabudowa i funkcje przestrzenne są rozmieszczone wzdłuż ważnych szlaków komunikacyjnych, przebiegających przez teren gminy). Jest on zdominowany przez drogę powiatową 1413 S Moszczanica – Gilowice – Ślemień – Lachowice, drogę powiatową 1475 S Żywiec – Rychwałd oraz drogę wojewódzką nr 946, funkcjonujące jako centralne osie

lokalnego układu funkcjonalnego, wokół których koncentruje się i rozwija zabudowa. Z historycznego punktu widzenia aktualny model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy nosi cechy i znamiona łanowego, w znacznej części czytelnie zachowanego – pasma zabudowy ulokowane są w dolinach potoków i prostopadle od nich rozchodzą się łany pól uprawnych, których zamknięcie stanowią stoki i grzbiety gór). Gmina ma typowo rolniczy charakter, pomimo iż rolnictwo nie jest w jej przypadku perspektywicznym kierunkiem rozwoju. Charakteryzuje ją niski stopień zurbanizowania oraz dobrze zachowane walory przyrodnicze i krajobrazu naturalnego. Zabudowa na obszarze gminy ukształtowała się głównie w dolinach potoków Łękawka i jej dopływu Nawieśnik, w wyraźnym nawiązaniu do układów komunikacyjnych. Zabudowa mieszkaniowa to głównie budynki jednorodzinne indywidualnych właścicieli na własnych działkach, w większości w zabudowie rolniczej. Sołectwo Gilowice usytuowane jest wzdłuż potoku Łękawka i jego dopływów, stąd główny przebieg sieci osadniczej (zabudowa mieszkalno-zagrodowa i usługowa) na osi wschód - zachód. Zabudowa o mniejszej intensywności znajduje się także wzdłuż prawy i lewobrzeżnych, mniejszych dopływów Łękawki, na stokach licznych pagórków okalających dolinę głównego ciek. Bardziej zwarte zagospodarowanie osadnicze, w tym o charakterze letniskowym, znajduje się również w północnej części sołectwa, przy drodze wojewódzkiej nr 946 z Żywca do Suchej Beskidzkiej (tzw. droga cesarska). Zabudowa sołectwa Rychwałd skupiona jest przede wszystkim wzdłuż głównej drogi powiatowej, prowadzącej przez tę miejscowość z Łękawicy do Rychwałdu (na kierunku północ-południe) oraz przy drogach bocznych. Zabudowa ma charakter zwarty. Dominantą miejscowości jest w przypadku Rychwałdu znane w skali całego kraju Sanktuarium Maryjne w Rychwałdzie – duży kościół w stylu barokowym, pochodzący z XVII w., będący celem licznych pielgrzymek. Rozproszone osadnictwo znajduje się także wśród mozaikowo rozmieszczonych pól i łąk. Na całym obszarze gminy, szczególnie w rejonach zwartej zabudowy, występuje przemieszanie zabudowy mieszkalnej z zagrodową, usługową i rzemieślniczą. Poza zabudową administracyjno-usługową, skoncentrowaną w centrum sołectwa Gilowice brak jest ukształtowanych innych wiejskich centrów usługowych. Dużym pod kątem powierzchniowym obszarem funkcjonalnym w przestrzeni gminy jest tzw. obszar „otwarty” upraw polowych i lasów. Tereny rolne położone są na stokach wzniesień okalających dno doliny Łękawki od strony północnej i południowej. Zwarte połacie leśne zajmują niewielkie powierzchnie i są ograniczone do najwyższej położonych fragmentów gminy (na północy - wzniesienia Beskidu Małego, na południu - stoki wzniesień Beskidu Makowskiego). Teren gminy jest obszarem o typowych

cechach krajobrazu wiejskiego niższych partii Beskidów, charakteryzującym się przede wszystkim: zróżnicowanymi rzędnymi terenu, znacznym rozdrobnieniem użytków rolnych, gęstą zabudową mieszkalno-zagrodową zarówno wzdłuż głównych dróg i cieków, jak i rozmieszczoną chaotycznie wśród pól oraz w wyżej położonych enklawach przyleśnych.

2.9.3. Ustalenia / rekomendacje w zakresie kształtowania / prowadzenia polityki przestrzennej na terenie gminy

Zakładany przez Gminę Gilowice rozwój przestrzenny jej terenu preferuje następujące funkcje:

1. Mieszkaniową,
2. Turystyczno-rekreacyjną,
3. Usług dla ludności oraz komercyjnych,
4. Produkcyjno-usługową,
5. Produkcji rolniczej.

Priorytetem dla Gminy Gilowice, z punktu widzenia jej rozwoju przestrzennego jest efektywne tworzenie warunków sprzyjających wymienionym funkcjom. Struktura osadnicza na terenie Gminy Gilowice winna być kształtowana zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, w sposób zapewniający możliwości w zakresie projektowania efektywnych rozwiązań obsługi technicznej i komunikacyjnej. Pozostałymi priorytetami Gminy Gilowice w obszarze kierunków jej rozwoju przestrzennego są:

1. Ochrona walorów środowiska naturalnego i kulturowego,
2. Rozwój infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej,
3. Rozwój infrastruktury ochrony środowiska naturalnego.

Ewentualne włączanie nowych terenów do pełnienia funkcji użytkowych powinno nawiązywać do istniejącego zagospodarowania, a także winno być uzależnione od możliwości realizacji na danym obszarze niezbędnej infrastruktury. Tereny włączane do rozwoju funkcji mieszkaniowej / mieszkaniowo - usługowej powinny być powiązane przestrzennie z obszarami, na których już są zlokalizowane skupiska zabudowy. Nowa zabudowa winna być lokalizowana na terenach, charakteryzujących się sprzyjającymi warunkami geotechnicznymi, w oddaleniu

od brzegów potoków. Pod zabudowę mieszkalną, usługową i lotniskową winny być przeznaczane w pierwszej kolejności tereny, kwalifikowane jako użytki zielone, z glebami klas bonitacyjnych IV-VI. Tereny rozwoju mieszkalnictwa i usług należy przede wszystkim sytuować głównie w obrębie historycznie ukształtowanej zabudowy centrum sołectw Gilowice i Rychwałd. Priorytetowym kierunkiem zmian funkcjonalno-przestrzennych powinna być regulacja uformowania przestrzennego, w tym tworzenia właściwie ukształtowanych przestrzeni publicznych, a także ochrona walorów kulturowych i krajobrazowych (w szczególności ochrona istniejących zabudowań drewnianych, odznaczających się walorami historycznymi). Dopuszcza się możliwość wprowadzenia nowej zabudowy mieszkalnej/mieszkaniowo - usługowej oraz lotniskowej przede wszystkim w obszarach obecnie zagospodarowanych rozproszoną zabudową (dotyczy szczególnie terenów w Gilowicach wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 946 oraz wzdłuż pozostałych ciągów komunikacyjnych, łączących tę drogę z centrum Gilowic). Budowane na terenie gminy obiekty kubaturowe powinny odznaczać się walorami estetycznymi oraz nawiązywać do tradycji architektury regionalnej, dostosowanej do krajobrazu. Budynki i obiekty o funkcji przemysłowej i usługowej winny być lokalizowane poza terenem objętym granicami parku krajobrazowego i jego otuliny (optymalnie w obrębie istniejącej infrastruktury przemysłowo-usługowej). W układzie przestrzennym Gminy Gilowice rozwój zabudowy mieszkaniowej ma następować poprzez:

- Uzupełnianie zabudowy (dogęszczanie) w istniejących zespołach zabudowy, posiadających pełne wyposażenie w infrastrukturę techniczną i komunikację, wymagających ewentualnie rozbudowy sieci wewnętrznych,
- Realizację zabudowy w zespołach rozwijających się, wymagających budowy dróg i uzbrojenia technicznego,
- Restrukturyzację istniejącej zabudowy zdekapitalizowanej (w tym substancji w złym stanie technicznym, lub niespełniającej wymogów prawa budowlanego).

Tereny istniejącej na obszarze gminy zabudowy mieszkaniowej, które charakteryzują niekorzystne dla zamieszkiwania stałego warunki (głównie z uwagi na położenie wzdłuż uciążliwych ciągów komunikacyjnych) powinny być sukcesywnie przekształcane w kierunku funkcji usługowo – mieszkaniowej.

Z uwagi na walory przyrodnicze i krajobrazowe, na terenie gminy nie powinny być realizowane przedsięwzięcia, mogące negatywnie oddziaływać na środowisko. Chronione przed zmianą funkcji winny być przede wszystkim następujące obszary gminy:

- Tereny lasów i zadrzewień,
- Zewnętrzne strefy brzegowe kompleksów leśnych – z założeniem utworzenia/utrzymania stref buforowych o szerokości 50 m od ściany lasu,
- Koryta cieków wodnych – z założeniem utworzenia/utrzymania stref buforowych o szerokości 50 m w obszarach nadbrzeżnych naturalnych cieków wodnych. W obszarach zagrożonych zalaniem falą powodziową rzeki Łękawki winien obowiązywać zakaz realizacji wszelkich inwestycji, związanych z budową nowej infrastruktury,
- Zwarte, duże kompleksy gruntów ornych, charakteryzujące się korzystnymi właściwościami gruntów,
- Rozległe użytki zielone.

Do pełnienia funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych, turystycznych należy kwalifikować w pierwszej kolejności niezalesione tereny stoków, będące obszarami mało przydatnymi dla rolnictwa, niebędące siedliskami istotnych dla lokalnego ekosystemu gatunków fauny oraz flory. Obszary przeznaczone do pełnienia funkcji przyrodniczych i turystyczno-rekreacyjnych powinny być chronione przed zmianą sposobu zagospodarowania.

Ogół znajdujących się na terenie gminy obszarów wód powierzchniowych jest objęty zakazem realizacji wszelkich przedsięwzięć, powodujących zmianę stosunków wodnych. Na terenach, na których znajdują się gminne ujęcia wód powierzchniowych obowiązuje przestrzeganie zasad właściwych dla stref ochrony pośredniej

2.9.4. Infrastruktura dostępna na terenie gminy

Infrastruktura drogowa

Przez teren Gminy Gilowice prowadzą przede wszystkim drogi powiatowe (4 odcinki) oraz drogi gminne (które z punktu widzenia przepisów prawa w mają status dróg wewnętrznych), a także odcinek drogi wojewódzkiej nr 946, prowadzącej z Żywca do Suchej Beskidzkiej. Wspomnianymi drogami powiatowymi, prowadzącymi przez teren gminy są:

- Droga powiatowa 1475 S Żywiec – Rychwałd (długość na terenie gminy 1,646 km),
- Droga powiatowa 1413 S Moszczanica – Gilowice – Ślemień – Lachowice (długość na terenie gminy 5,656 km),
- Droga powiatowa 1412 S Łękawica – Rychwałd – Pewel Mała (długość na terenie gminy 3,579 km),
- Droga powiatowa 1415 S relacji Pewel Mała – Pewel Ślemieńska (długość na terenie gminy 0,709 km).

Łączna długość wymienionych dróg powiatowych to: 11,3 km. W ciągu drogi powiatowej 1413 S Moszczanica – Gilowice – Ślemień – Lachowice zlokalizowanych jest 6 obiektów mostowych (5 w sołectwie Gilowice oraz 1 w sołectwie Rychwałd). Podmiotem odpowiedzialnym za zarządzanie siecią dróg powiatowych, prowadzących przez teren Gminy Gilowice (prowadzenie spraw z zakresu planowania budowy, modernizacji, utrzymania i ochrony dróg) jest Powiatowy Zarząd Dróg w Żywcu.

Długość wspomnianych dróg wewnętrznych, prowadzących przez teren gminy wynosi ok. 58 km, natomiast długość przebiegającej przez Gminę Gilowice drogi wojewódzkiej nr 946 wynosi: 2,8 km. Podmiotem odpowiedzialnym za utrzymanie tej drogi jest Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach. Łączna długość dróg publicznych (w tym wewnętrznych) na terenie Gminy Gilowice wynosi ok. 72,1 km.

Od szeregu lat priorytetem dla Gminy Gilowice jest maksymalne odseparowanie ruchu pieszego od samochodowego, poprzez budowę nowych, komfortowych ciągów pieszych, przede wszystkim wzdłuż przebiegającej przez teren gminy drogi wojewódzkiej, a także wzdłuż dróg powiatowych. Bez wątpienia pozytywnie na sytuację na terenie gminy oddziałuje fakt, iż wzdłuż znacznej części wymienionych ciągów drogowych (droga wojewódzka oraz drogi powiatowe) chodniki zostały już wybudowane, tj.:

- 2.539, 2 m chodnika wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 946,
- 3.840 m chodnika wzdłuż drogi powiatowej 1413 S (ul. Krakowska w Gilowicach), będącej najbardziej uczęszczaną przez pieszych arterią komunikacyjną na terenie gminy,
- 425 m chodnika wzdłuż drogi powiatowej 1412 S (ul. Beskidzka w Rychwałdzie).

Teren Gminy Gilowice jest objęty zasięgiem sieci połączeń, obsługiwanej w zakresie usług transportu publicznego przez MZK Żywiec (MZK Żywiec obsługuje Rychwałd i Gilowice na podstawie umowy o świadczenie usług publicznych). Gmina jest objęta zasięgiem obsługiwanej przez MZK linii nr 14.

Dodatkowo na obszarze Gilowic usługi z zakresu przewozu osób świadczy także trzech przewoźników na zasadach komercyjnych. Usługi świadczone przez tych przewoźników zapewniają obsługę linii komunikacyjnych:

- Ślemień – Żywiec Dworzec Autobusowy – Żywiec Dworzec Autobusowy,
- Sucha Beskidzka – Żywiec – Bielsko-Biała
- Kocoń – Ślemień – Żywiec,
- Las III – Żywiec,
- Kraków – Sułkowice - Sucha Beskidzka – Żywiec.

Sieć wodno- kanalizacyjna, elektroenergetyczna oraz gazowa

Spśród 2.098 budynków, znajdujących się na terenie Gminy Gilowice do sieci wodociągowej podłączonych jest 1.383 budynków, a do sieci kanalizacji sanitarnej 1.959 sztuk. Oznacza to stopień zwodociągowania gminy sięgający 66 %, a stopień skanalizowania tego terenu sięgający 95,4 %. Łączna długość kolektorów sieci wodociągowej na terenie Gminy Gilowice wynosi 55,14 km, a sieci kanalizacyjnej: 93,9 km.

Wybudowaną dotychczas na terenie gminy siecią wodociągową zarządza Zakład Usług Komunalnych w Gilowicach (samorządowy zakład budżetowy), natomiast wybudowaną siecią kanalizacji sanitarnej Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Żywcu, przy czym infrastruktura ta jest własnością Związku Międzygminnego ds. Ekologii w Żywcu.

Woda, która jest dostarczana odbiorcom na terenie Gminy Gilowice, z wykorzystaniem wybudowanej sieci wodociągowej pochodzi z 3 ujęć, umiejscowionych na potokach: Łękawka Mała, Skotniczyk oraz na jednym z dopływów potoku Łękawka Mała. Dodatkowo, dla niewielkiej grupy odbiorców z terenu gminy Zakład Usług Komunalnych w Gilowicach kupuje wodę pochodzącą z sąsiedniej Gminy Łękawica oraz Miasta Żywiec. W skali roku odbiorcom na terenie Gilowic dostarcza się 99,8 tys. m³ wody, w tym:

- 83,2 tys. m³ na potrzeby gospodarstw domowych z terenu gminy,

- 13,1 tys. m³ na potrzeby podmiotów gospodarczych,
- 3,5 tys. m³ na potrzeby jednostek organizacyjnych gminy.

W skali roku do sieci wodociągowej na terenie Gminy Gilowice podłączanych jest ok 30 nowych odbiorców (27 odbiorców w roku 2023, 35 odbiorców w roku 2024).

Gmina Gilowice systematycznie wymienia urządzenia wodomierzowe, zainstalowane u odbiorców wody na jej terenie – jest to realizowane w ramach zadania pod nazwą: „Wykonanie systemu zdalnego odczytu wodomierzy na terenie Gminy Gilowice”. Każdego roku wymianie podlega 500 szt. wodomierzy, realizacja zadań z tego zakresu jest przewidziana do roku 2025 r. Gmina realizuje także projekt: „Rozbudowa infrastruktury wodociągowej na terenie Gminy Gilowice”, w ramach którego buduje hydrofornie oraz instaluje nowoczesne wyposażenie w eksploatowanych stacjach uzdatniania wody.

Źródłem dostaw energii elektrycznej w gminie Gilowice jest GPZ 110/15 Żywiec – Sporysz, Za pomocą sieci linii średniego napięcia 15 kV zasilających stacje transformatorowe STS 15/04 kV. GPZ 110/15 Żywiec – Sporysz jest to Główny Punkt Zasilania w Żywcu, zlokalizowany w dzielnicy Sporysz, który transformuje napięcie z poziomu 110 kV na 15 kV. Jest to stacja elektroenergetyczna, która odgrywa kluczową rolę w dostarczaniu energii elektrycznej do odbiorców na terenie Żywca oraz okolicznych gmin. Odbiorcy energii elektrycznej są zasilani z sieci niskiego napięcia. Sieci elektroenergetyczne średniego i niskiego napięcia, których odcinki przebiegają przez teren gminy są sieciami napowietrznymi. W wielu lokalizacjach posiadają niedostateczne przekroje przewodów, co nie pozwala na przyłączanie nowych odbiorców i na zwiększanie przydziału mocy dla podłączonych już odbiorców. Sieci te są sukcesywnie modernizowane, poprzez wymianę lub podwieszanie nowych przewodów izolowanych o zwiększonym przekroju bądź układanie kabli ziemnych.

Na terenie Gminy Gilowice brak jest dostępu do sieci gazowej. W przeciągu minionych 10 lat zrealizowano prace, polegające na budowie kolektora gazowego, dochodzącego do granicy gminy, jednakże istnieje możliwość podłączenia do tej sieci jedynie pojedynczych budynków.

Gospodarka mieszkaniowa

Łączna liczba budynków znajdujących się na terenie Gminy Gilowice wynosi 2.098 sztuk. Na każdych 1000 mieszkańców przypada zatem 327 mieszkań. Każdego roku na terenie

gminy oddaje się do użytku ok 20-tu nowych budynków, co oznacza, że na każdych 1000 mieszkańców oddaje się do użytku 2,88 nowych lokali. Wartości te uznać należy za znacznie mniejsze od wartości typowych dla Województwa Śląskiego (430,6 mieszkań na 1000 mieszkańców) oraz od średniej dla całej Polski (419,3 mieszkań na 1000 mieszkańców). W ramach poniższego zestawienia zaprezentowano skalę wzrostu liczby zasobów mieszkaniowych na terenie Gminy Gilowice w przeciągu minionych 5-ciu lat. Ogół mieszkań, oddawanych rocznie do użytku na terenie gminy stanowią lokale na cele indywidualne.

Tabela 10: Charakterystyka zasobów mieszkaniowych na terenie gminy Gilowice – lata 2019 - 2024

Wyszczególnienie	Lata					
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Łączna liczba mieszkań na terenie gminy	1961	1984	1997	2026	2041	2098
Mieszkania oddawane do użytku	30	34	21	30	18	22
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na terenie gminy	98,4	98,7	99,1	99,4	99,6	99,8
Przeciętna powierzchnia użytkowa nowego mieszkania, oddawanego do użytku na terenie gminy	137,0	136,4	137,3	113,2	121,6	119,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Przeciętna liczba pokoi w nowo oddanych mieszkaniach w gminie Gilowice to 4,94 i jest znacznie większa od przeciętnej liczby izb dla Województwa Śląskiego (3,89) oraz znacznie większa od przeciętnej liczby pokoi w całej Polsce (3,79). Przeciętna powierzchnia użytkowa nieruchomości oddanej do użytkowania w 2024 roku w Gminie Gilowice to 119,8 kw. i jest znacznie większa od przeciętnej powierzchni użytkowej dla Województwa Śląskiego oraz znacznie większa od przeciętnej powierzchni nieruchomości w całej Polsce.

Gmina Gilowice dysponuje określonym zasobem nieruchomości, stanowiących własność samorządu. Na zasób ten składają się następujące budynki:

- Budynek urzędu gminy, z sąsiednim placem, użytkowany także przez Gminny Ośrodek Kultury, Gminną Bibliotekę Publiczną oraz Zakład Usług Komunalnych,
- Budynek Gminnego Ośrodka Kultury,
- Budynek Zespołu Szkół w Gilowicach wraz z infrastrukturą towarzyszącą: stołówką, kuchnią, salą gimnastyczną, zapleczem sportowym, technicznym i socjalnym,
- Budynki po byłym przedszkolu w Gilowicach oraz po byłej szkole w Gilowicach – Rozciętej,
- Budynek „Dom Strażaka” wraz z parkingiem usytuowanym obok, użytkowany przez OSP w Gilowicach oraz Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Budynek „Ośrodek Zdrowia” wraz z parkingiem usytuowanym obok, użytkowany przez podmioty zajmujące się udzielaniem świadczeń z zakresu ochrony zdrowia,
- Budynek Amfiteatru wraz z zapleczem sportowym, tzw. „GRAPA PARK”,
- Stadion sportowy w Gilowicach,
- Zespół treningowych skoczni narciarskich wraz z zapleczem oraz okalającymi terenami zielonymi w Gilowicach,
- Kompleks boisk sportowych „ORLIK” w Gilowicach,
- Dom Ludowy w Rychwałdzie,
- Budynek Gminny w Rychwałdzie,
- Szkoła Podstawowa w Rychwałdzie.

Gospodarka odpadami

Na dzień 31 grudnia 2024 r., uwzględniając popiół jako odpad zbierany selektywnie, na 1 mieszkańca Gminy Gilowice przypadało:

- 169 kg selektywnie zebranych odpadów komunalnych,
- 59 kg zmieszanych odpadów komunalnych.

Po wyłączeniu popiołu z ilości oddanych odpadów zbieranych selektywnie na 1 mieszkańca Gminy Gilowice przypadało:

- 101 kg selektywnie zebranych odpadów komunalnych,
- 127 kg zmieszanych odpadów komunalnych.

Osiągnięty przez Gminę Gilowice poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych w roku 2024 przekroczył 40 % (kształtuje się obecnie na poziomie: 42 %). Na terenie gminy funkcjonuje system zbiórki odpadów, zakładający ich segregację na 6 grup tj.: papier, szkło, metal i tworzywa sztuczne, popiół, odpady zmieszane oraz bioodpady.

Dochody Gminy Gilowice z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi i wydatki bieżące nimi finansowane (funkcjonowanie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi) wynoszą 552.754,73 PLN.

Infrastruktura telekomunikacyjna

Dostęp do szybkiego Internetu szerokopasmowego to w obecnych czasach sprawa bardzo istotna. Internet jest nie tylko źródłem rozrywki, ale coraz częściej miejscem pracy, nauki czy narzędziem pozwalającym na załatwianie spraw urzędowych.

Powołując się na raport pn. „Polska w zasięgu”, według informacji na koniec III kw. 2024 r., w gminie jest 2 277 punktów adresowych. Na koniec września 2024 roku w zasięgu stacjonarnego dostępu do usług szerokopasmowych były 2 224 punkty adresowe, a 53 pozostały bez zasięgu. Dane te wskazują, że 97,67% punktów adresowych jest w zasięgu dostępu do Internetu. Na wskazanym obszarze było 207 białych plam NGA. Od 1 stycznia 2023 do 30 września 2024 roku obywatele zgłosili 3 zapotrzebowania na Internet w systemie internet.gov.pl.

Na terenie Gminy jest osiem podmiotów telekomunikacyjnych świadczących usługi stacjonarnego dostępu do usług szerokopasmowych. Są to:

1. BESKID MEDIA Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
2. EXATEL S.A.
3. NAUKOWA I AKADEMICKA SIEĆ KOMPUTEROWA - PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY
4. NETIA SPÓŁKA AKCYJNA
5. ORANGE POLSKA S.A.
6. P4 SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ

7. POLKOMTEL Sp. z o.o.
8. PRONET Błażej Frasunek.

Poniżej przedstawiono liczbowy i procentowy podział na punkty adresowe w zależności od rodzaju zasięgu na terenie gminy.

Tabela 11: Rodzaje usług i zasięgów na terenie Gminy Giłowice

Podział na rodzaje usług i zasięgów		
	Liczba adresów	Udział %
Rzeczywisty	2207	96,93%
Hurtowy (wyłącznie)	6	0,26%
Teoretyczny (wyłącznie)	11	0,48%
Brak zasięgu	53	2,33%
SUMA	2277	100%

Źródło: opracowanie na podstawie „Polska w zasięgu – raport śląskie”.

Zasięg rzeczywisty oznacza możliwość podłączenia do Internetu użytkownika końcowego, która poza zgodą na takie podłączenie oraz wykonaniem przyłącza, nie wymaga innych dodatkowych działań.

Zasięg teoretyczny to taki, który nie wymaga prac inwestycyjnych a jedynie może wymagać prac przyłączeniowych (wykonania przyłącza do budynku).

Zasięg hurtowy oznacza, że jest już tam wybudowana infrastruktura, natomiast jeszcze żaden operator nie świadczy na niej usług detalicznych.

Dla największej liczby punktów adresowych, tj. 2070 (blisko 91%), zasięg do Internetu jest o przepustowości 1000 Mb/s. W przypadku 144 punktów adresowych, przepustowość jest znacznie niższa i mieści się w przedziale między 30 a 60 Mb/s.

Dominującym nośnikiem transmisji Internetu, na terenie Gminy są fale radiowe – 44,61%. Równie wysoki udział to światłowód – 36,98%. Dla pozostałej części to kable parowe miedziane – 18,41%.

Na koniec września 2024, w Gminie Gilowice, zgłoszone zostały plany inwestycyjne obejmujące 144 punkty adresowe. Zgłoszone plany inwestycyjne przewidują objęcie w kolejnych 3 latach zasięgiem stacjonarnego dostępu do usług szerokopasmowych:

- 134 punkty adresowe znajdujące się już w zasięgu rzeczywistym;
- 56 punktów adresowych znajdujących się w planie inwestycyjnym ze środków publicznych;
- 10 punktów adresowych będących białymi plamami (bez zasięgu).

2.10. Finanse Gminy

Gmina Gilowice, jako jednostka samorządu terytorialnego, działająca na podstawie Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2025 r. poz. 1153) oraz własnego statutu (Uchwała Rady Gminy Gilowice Nr VII/27/19 z dnia 25 lutego 2019 r.) samodzielnie prowadzi własną gospodarkę finansową. Jej podstawą jest budżet gminy. Jest to plan dochodów i wydatków gminy, uchwalany na rok kalendarzowy w formie uchwały budżetowej. Projekt budżetu sporządza Wójt Gminy, uwzględniając wskazania Rady Gminy i zasady prawa budżetowego. Projekt ten przedstawiany jest przez przewodniczącego Rady Gminy do zaopiniowania wszystkim stałym komisjom Rady. Opinie poszczególnych komisji są podstawą do sformułowania ostatecznej wersji projektu budżetu przez Wójta Gminy. Rada Gminy powinna uchwalić opracowany w ten sposób budżet do końca roku, poprzedzającego rok budżetowy, którego budżet dotyczy.

Celem zaprezentowania sytuacji finansowej Gminy Gilowice poniżej zamieszczono syntetyczne zestawienie wartości dochodów, wydatków oraz wyniku finansowego według wykonania za lata 2019 – 2024 (dane w tys. PLN).

Tabela 12: Kształtowanie się kluczowych danych budżetu Gminy Gilowice w latach 2019-2024

L.p.	Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023	2024
I	Dochody ogółem	28.175,7	34.512,7	41.242,0	43.619,0	44.367,4	45.058,1
I.1	w tym dochody bieżące	27.832,6	30.675,9	33.984,1	39.062,6	34.880,0	
a	Dochody własne	11.132,4	11.488,0	12.961,6	16.052,0	14.036,6	

b	Subwencja z budżetu państwa	7.542,1	7.872,4	9.730,4	9.438,1	13.812,9	15.987,6
c	Dotacje celowe	9.227,9	11.200,5	11.292,0	13.572,4	7.030,4	
I.2	w tym dochody majątkowe	343,1	3.836,8	7.258,0	4.556,4	9.487,4	
a	W tym dotacje celowe i środki na inwestycje	299,1	3.727,7	7.255,3	4.261,4	9.487,4	4.866,3
b	Dochody ze sprzedaży majątku	44,0	85,1	2,7	295,0	0,0	
II	Wydatki ogółem	29.071,1	32.871,3	37.519,4	43.651,2	51.577,2	45.150,7
II.1	w tym wydatki bieżące	26.153,4	28.413,7	30.686,0	36.593,4	33.133,5	36.457,8
II.2	w tym wydatki majątkowe	2.917,8	4.457,6	6.833,4	7.057,8	18.443,7	8.692,9
III	Wynik	- 895,4	1.641,5	3.722,6	-32,2	-7.209,8	- 92,6

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu Gminy Gilowice za lata 2019-2024
(dane w tys. PLN)

W 2024 r. Dochody Gminy Gilowice przekroczyły poziom 45 mln PLN (wynosząc 45.058.086,97 PLN), ich realizacja stanowi ponad 97 % planu. Oznacza to wzrost poziomu dochodów w stosunku do roku 2019 bez mała o 60 % (dochody wynosiły wówczas 28.175.672,19 PLN).

Aktualnie (według wykonania za rok 2024) w strukturze dochodów bieżących Gminy Gilowice największy udział przypada:

- Subwencji ogólnej (15.987.525,00 PLN),
- Udziałowi Gminy w podatkach należnych państwu - PIT, CIT (6.955.596,00 PLN),
- Wpływom z podatków (podatek od nieruchomości) i opłat lokalnych (6.487.471,41 PLN).

Wymienione kategorie dochodów bieżących wraz z wpływami ze sprzedaży usług (wykonane w wysokości 490.648,68 PLN) generują bez małą 75 % ogółu wpływów budżetu Gminy Gilowice.

Udział dotacji inwestycyjnych w dochodach Gminy Gilowice ogółem kształtuje się na poziomie: 10,80 % (wartość wykonanych dotacji w 2024 roku wyniosła 4.866.266,91 PLN, z czego 668.742,47 zł stanowiły środki europejskie – budżet UE).

Wydatki budżetu Gminy w 2024 roku wyniosły 45.150.693,85 PLN (ich realizacja wyniosła nieco ponad 95 % planu), wobec kwoty 29.071.116,08 PLN w 2019 r. (wzrost wydatków w stosunku do roku 2019 o 35,6 %). Aktualnie, według wykonania za rok 2024 wydatki bieżące Gminy Gilowice kształtują się na poziomie 36.457.784,09 PLN, a wydatki majątkowe na poziomie 8.692.909,76 PLN. W stosunku do roku 2019 poziom wydatków bieżących wzrósł o 40 % (26.153.376,59 PLN w roku 2019), a poziom wydatków majątkowych wzrósł niemal o 200 % (2.917.739,49 PLN).

W strukturze wydatków bieżących gminy dominują wydatki w ramach działów:

- 801 Oświata i wychowanie: 20.469.174,09 PLN,
- 900 Gospodarka komunalna i ochrona środowiska: 6.488.818,53 PLN,
- 600 Transport i łączność: 4.156.862,89 PLN,
- 750 Administracja Publiczna: 3.360.604,18 PLN,
- 855 Rodzina: 2.936.286,37 PLN.
- 852 Pomoc społeczna: 2.064.381,86 PLN,
- 400 Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę: 2.038.208,74 PLN.

Wydatki w wymienionych działach klasyfikacji budżetowej stanowią ponad 90% wydatków Gminy Gilowice.

Rok 2024 zamknął się nadwyżką budżetową w wysokości 92 tys. PLN. W okresie minionych 5-ciu lat budżet gminy trzykrotnie zamykał się deficytem (lata: 2019, 2022 oraz 2023).

Na przestrzeni minionych 5-ciu lat wyraźnie wzrosły wydatki majątkowe Gminy Gilowice (z poziomu 2.917.739,49 PLN w roku 2019 do poziomu: 8.692.909,76 PLN),

co oznacza zwiększenie bez mała o 198 %. W ramach wydatków majątkowych Gmina Gilowice zrealizowała we wskazanym okresie szereg inwestycji, wyszczególniono je w ramach poniższego zestawienia.

Tabela 13: Kierunki wydatkowania środków w ramach wydatków majątkowych Gminy Gilowice w latach 2019-2024

Lata	Wyszczególnienie zrealizowanych przedsięwzięć	Kwoty środków wydatkowanych w ramach przedsięwzięć
2019	Budowa sieci wodociągowej wraz z pompownią wody w Gilowicach	361.993,61 PLN,
	Budowa chodnika dla pieszych w ciągu drogi powiatowej 1412 S w miejscowości Rychwałd od ul. Wesołej w km 3+185 do budynku ul. Beskidzka nr 39 w km 3+468 – etap I (zadanie zrealizowane wspólnie z Powiatem Żywieckim)	261.000,00 PLN (wartość dotacji celowej udzielonej Powiatowi)
	Przebudowa drogi ul. Poręby w Gilowicach w km 0+001 – 0+313	236.622,59 PLN
	Przebudowa pomieszczeń Domu Ludowego na potrzeby Przedszkola im. Krasnala Hałabały w Rychwałdzie	87.317,72 PLN
	Termomodernizacja budynku Warsztatu Terapii Zajęciowej w Gilowicach poprzez docieplenie	61.300,00 PLN
	Budowa oświetlenia ulicznego przy ul. Franciszkańskiej w Rychwałdzie	45.510,00 PLN
	Zagospodarowanie przestrzeni kulturalno – sportowej w miejscowości Gilowice, poprzez wykonanie siłowni zewnętrznej „FABRYKA ZDROWIA” oraz tablicy pamiątkowej z okazji 100 rocznicy wybuchu I Powstania Śląskiego	77.023,94 PLN
2020	Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół w Gilowicach	1.771.552,23 PLN (z łącznej kwoty przewidzianej na realizację projektu, wynoszącej: 8.224.106,00 PLN)
	Zagospodarowanie brzegów potoku Łękawka, poprzez rewitalizację obszaru na terenie Gminy Gilowice	800.884,01 PLN
	Przebudowa ciągu komunikacyjnego za budynkiem Urzędu Gminy w Gilowicach	127.428,00 PLN
	Modernizacja dachu w budynku gminnym przy ul. Zakopiańskiej w Gilowicach	57.994,50 PLN

	Zakup pojazdu ratowniczo gaśniczego dla OSP w Gilowicach	400.000,00 PLN (dotacja celowa)
	Zakup autobusu do przewozu osób niepełnosprawnych dla Warsztatu Terapii zajęciowej w Gilowicach w ramach obszaru D Programu wyrównywania różnic między regionami III	74.385,31 PLN
	Zagospodarowanie centrum wsi poprzez utworzenie zielonej strefy wraz z ochroną dóbr kultury i dziedzictwa narodowego w miejscowości Rychwałd	82.483,80 PLN
2021	Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół w Gilowicach	4.458.369,54 PLN (z łącznej kwoty przewidzianej na realizację projektu, wynoszącej: 8.224.106,00 PLN),
	Przebudowa zespołu narciarskich skoczni treningowych w Gilowicach	500.197,14 PLN
	Adaptacja i zmiana sposobu użytkowania istniejącej sali dydaktycznej z przeznaczeniem na stołówkę szkolną z zapleczem pomocniczym w Szkole Podstawowej w Rychwałdzie	246.635,05 PLN
2022	Budowa chodnika dla pieszych w ciągu drogi wojewódzkiej nr 946 w Gilowicach na odcinku o dł. ok. 2540 m	3.077.630,08 PLN z łącznej kwoty wydatków, wynoszącej: 6.000.000,00 PLN (zadanie realizowane na podstawie porozumienia z Województwem Śląskim)
	Rozwój ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej na terenie Gminy Gilowice poprzez rozbudowę i przebudowę sieci dróg gminnych na terenie miejscowości Gilowice i Rychwałd	1.416.239,91 PLN
	Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół w Gilowicach	345.670,50 PLN (z łącznej kwoty przewidzianej na realizację projektu, wynoszącej: 8.224.106,00 PLN)
	Budowa centrum rekreacji, wypoczynku i turystyki w miejscowości Rychwałd – Budowa wiaty integracyjnej	159.970,05 PLN
	Szlakiem na Łysinę przez Gilowice	195.855,85 PLN
	Rychwałd zwiedzamy - Łyskę odkrywamy -	231.274,27 PLN

2023	Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół w Gilowicach	173.553,00 PLN (z łącznej kwoty przewidzianej na realizację projektu, wynoszącej: 8.224.106,00 PLN)
	Cyfrowa Gmina Gilowice	189.998,10 PLN
	Budowa chodnika dla pieszych w ciągu drogi wojewódzkiej nr 946 w Gilowicach na odcinku o dł. ok. 2540 m	4.257.375,52 PLN (zadanie realizowane na podstawie porozumienia z Województwem Śląskim)
	Przebudowa Pomieszczeń Zespołu Szkół z przeznaczeniem na Przedszkole Publiczne w Gminie Gilowice	1.748.808,31 PLN
	Rozbudowa infrastruktury wodociągowej na terenie Gminy Gilowice	410.678,33 PLN
	Przebudowa dróg na terenie Gminy Gilowice	2.004.252,35 PLN
	Rozbudowa wodociągu gminnego na terenie Gminy Gilowice poprzez budowę ujęcia wody, pompowni i wodociągu tłoczego oraz wykonanie systemu zdalnego odczytu wodomierzy	301.830,00 PLN
	Przebudowa drogi powiatowej 1413S Moszczanica-Gilowice-Ślemień-Lachowice w Gminie Gilowice na odcinkach w km 2+932 - 3+930, w km 6+865 do 8+060 wraz z budową chodnika	5.786.212,55 PLN
	Modernizacja kotłowni Warsztatu Terapii Zajęciowej w Gilowicach z wymianą kotłów z osprzętem w budynku A oraz budowa kotłowni w budynku B w ramach obszaru F Programu wyrównywania różnic między regionami III	100.077,46 PLN
2024	Przebudowa dróg na terenie Gminy Gilowice Etap II	1.437.953,09 PLN
	Rozbudowa wodociągu gminnego na terenie Gminy Gilowice poprzez: budowę ujęcia wody, pompowni i wodociągu tłoczego oraz wykonanie systemu zdalnego odczytu wodomierzy	281.530,69 PLN
	Rozbudowa infrastruktury wodociągowej na terenie Gminy Gilowice	418.673,96 PLN
	Budowa chodnika dla pieszych w ciągu drogi wojewódzkiej nr 946 w Gilowicach na odcinku o dł. ok. 2540 m	661.117,85 PLN
	Przebudowa dróg na terenie Gminy Gilowice Etap II	1.437.953,09 PLN

Rozbiórka obiektu mostowego oraz wykonanie nowego w ciągu komunikacyjnym ul. Holnówka - ul. Beskidzka wraz ze zjazdem z DP 1412S w miejscowości Rychwałd	- 49.237,53 PLN
Przebudowa Pomieszczeń Zespołu Szkół z przeznaczeniem na Przedszkole Publiczne w Gminie Gilowice	2.713.924,67 PLN
Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół w Gilowicach	1.051.659,48 PLN (z łącznej kwoty przewidzianej na realizację projektu, wynoszącej: 8.224.106,00 PLN)
Modernizacja i zagospodarowanie Amfiteatru z zapleczem sportowym GRAPA PARK w centrum kulturalno-rekreacyjnym w miejscowości Gilowice	160.125,62 PLN

Gmina Gilowice spłaca systematycznie zaciągnięte zobowiązania. Na dzień 31 grudnia 2024 r. zadłużenie Gminy Gilowice wynosiło 10.322.328,00 PLN, wynika ono z zaciągniętych kredytów w bankach komercyjnych oraz pożyczek:

- Banku Spółdzielczym w Gilowicach (kredyt w wys.: 9.297.950,00 PLN),
- Banku spółdzielczym w Tworogu: (kredyt w wys.: 275.000,00 PLN),
- Wojewódzkim Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach (pożyczka w wys.: 749.378,00 PLN).

Kształtowanie się kluczowych danych, związanych z zadłużeniem Gminy Gilowice w latach 2019 – 2024 (dane w tys. PLN) zaprezentowano w ramach poniższego zestawienia.

Tabela 14: Poziom zadłużenia Gminy Gilowice w latach 2019-2024

L.p.	Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1	Zaciągnięte kredyty	1.200,0	2.485,0	1.340,0	0,0	2.750,0	1.547,0
2	Zaciągnięte pożyczki	227,9	0,0	0,0	0,0	0,0	760,1
3	Spląty kredytów	515,0	165,0	1.910,6	860,0	500,0	684,1

4	Splaty pożyczek	50,0	84,1	95,4	95,4	63,8	68,4
5	Zadłużenie z tyt. kredytów	5.515,0	7.835,0	7.045,0	6.185,0	8.435,0	9.573,0
6	Zadłużenie z tyt. pożyczek	424,5	340,5	245,1	149,7	57,7	749,4
7	Udzielone poręczenia	2.046,2	1.594,7	1.161,1	717,5	837,1	521,3

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu Gminy Gilowice, za lata 2019-2024
(dane w tys. PLN)

Aktualne zadłużenie Gminy Gilowice w relacji do zrealizowanych w przeciągu roku 2024 dochodów budżetowych wynosi: 22,9 %.

2.11. Turystyka

Niewątpliwe walory przyrodnicze i krajobrazowe Gminy Gilowice, jej ulokowanie na pograniczu malowniczych pasm górskich Beskidu Małego i Beskidu Makowskiego, nieopodal atrakcyjnego pod kątem turystycznym Beskidu Żywieckiego oraz w niewielkiej odległości od Jeziora Żywieckiego zapewnia jej realne perspektywy, w zakresie rozwoju sektora obsługi ruchu turystycznego.

Z centrum Gilowic i Rychwałdu prowadzą szlaki turystyczne:

- W stronę północną - na pasmo Łysiny (779 m n.p.m. i na zalesione wzgórza ze szczytem Na Płonem (822 m n.p.m.),
- W stronę południową - na pasmo szczytów: Łyski (640 m n.p.m.), Barutki (622 m n.p.m.) i Ostrego Gronia (634 m n.p.m.).

Pomimo warunków sprzyjających turystyce lokalny sektor obsługi ruchu turystycznego jest niedostatecznie rozwinięty. Usługi noclegowe (na zasadach komercyjnych) świadczy zaledwie jeden podmiot, oferujący ok 120 miejsc noclegowych oraz oprócz niego działalnością tego typu zajmują się pojedyncze gospodarstwa agroturystyczne. Usługi noclegowe świadczy także Szkolne Schronisko Młodzieżowe, ulokowane w ramach infrastruktury Zespołu Szkół

w Gilowicach, jednakże są to usługi dedykowane zorganizowanym grupom dzieci i młodzieży w ramach ich wycieczek szkolnych, o charakterze dydaktycznym (charakter niekomercyjny).

Na terenie Gminy Gilowice od szeregu lat rozwija się turystyka pielgrzymkowa. Celem zorganizowanych grup pielgrzymów oraz osób pielgrzymujących indywidualnie jest znane w skali całego kraju Sanktuarium Maryjne w Rychwałdzie – monumentalna (jak na warunki wiejskie) Bazylika Św. Mikołaja w stylu barokowym, pochodząca z XVII w., z uznanym za cudowny obrazem Matki Bożej Rychwałdzkiej, pochodzącym z początku XV w. Oprócz Sanktuarium zabytkowymi obiektami na terenie gminy Gilowice, odznaczającymi się potencjałem jako atrakcje turystyczne są także:

- Kościół parafialny p.w. św. Andrzeja Apostoła – drewniany kościół pochodzący z I poł. XVI w., przeniesiony z Rychwałdu do Gilowic w 1757 roku. Budynek zrealizowany w stylu gotyku śląsko – małopolskiego, zalicza się do unikatowych w skali kraju zabytków klasy „0”,
- Dwór w Rychwałdzie - klasycystyczny zespół pałacowo - dworski z XIX w., który w przeszłości funkcjonował, jako hotel usytuowany w kilkuhektarowym rychwałdzkim parku,
- Plebania w Rychwałdzie – zbudowana w stylu neoklasycystycznym w latach 1833 – 1835, w miejscu budynku istniejącego od 1780 r.,

Oprócz wymienionych budynków Gminę Gilowice charakteryzuje stosunkowo duży zasób pozostałych obiektów zabytkowych. Zachowała się przede wszystkim w znacznej mierze tradycyjna zabudowa drewniana. Prawną ochroną konserwatorską objętych jest: w formie wpisu do „Rejestru zabytków” 12 obiektów (2 w Gilowicach i 10 Rychwałdzie), w formie wpisu do „Gminnej Ewidencji Zabytków” 115 obiektów (budynki mieszkalne i towarzyszące im zabudowania gospodarcze, obiekty sakralne, kapliczki i krzyże przydrożne, cmentarze, obiekty usługowe o różnym charakterze i przeznaczeniu występujące na terenie całej gminy) i 32 stanowiska archeologiczne. Na terenie gminy występują także licznie kapliczki i figury przydrożne oraz pomniki upamiętniające ważne wydarzenia z życia mieszkańców całego regionu. Wiele spośród tych obiektów pochodzi z XVIII wieku. W pobliżu kościoła parafialnego w Gilowicach znajduje się najstarsza gilowicka kapliczka, pochodząca z 1730 roku. Na stromym zboczu miejscowego wzniesienia zwanego „Komania Góra”, przez który w odległych czasach wiódł szlak z Gilowic przez Rychwałd do Żywca, znajduje się figura Chrystusa Upadającego pod krzyżem, uznawana przez historyków sztuki za najstarszą tego typu w Polsce.

2.12. Zasoby kulturowe, infrastruktura kultury

Instytucjami prowadzącymi działalność w obszarze szeroko pojętej kultury na terenie Gminy Gilowice są Gminny Ośrodek Kultury w Gilowicach oraz Gminna Biblioteka Publiczna. GOK podejmuje się organizacji i prowadzenia na terenie gminy imprez, warsztatów i spotkań o szeroko rozumianej tematyce kulturalnej, a także sportowej i społecznej, z kolei GBP realizuje działalność na rzecz czytelnictwa i animowania życia kulturalnego mieszkańców Gminy Gilowice, a także gromadzenia zbiorów w formie papierowej. Liczba czytelników regularnie korzystających z udostępnianego przez GBP księgozbioru przekroczyła w 2024 r. 800 osób.

GOK w Gilowicach prowadzi działalność wykorzystując istniejący budynek Urzędu Gminy (sala wielofunkcyjna z zapleczem). Dodatkowo działalność GOK (organizacja różnego rodzaju imprez z udziałem widowni) prowadzona jest w amfiteatrze w Gilowicach – GRAPA PARK.

Istotny wkład w działalność prowadzoną na terenie gminy Gilowice w obszarze kultury mają także, oprócz wymienionych organizacji samorządowych także pozarządowe organizacje i stowarzyszenia senioralne, do których należą:

- Stowarzyszenie „Klub Seniora” Gilowice,
- Koło Emerytów nr 7 Rychwałd,
- Stowarzyszenie „Kwiat Jesieni” Rychwałd,
- Stowarzyszenie "Aktywni Seniorzy" Gminy Gilowice.

Działalność wymienionych organizacji jest nakierowana przede wszystkim na kwestie dotyczące lokalnej integracji społecznej, a także krzewienie, kultywowanie oraz ochronę materialnych i niematerialnych elementów dziedzictwa kulturowego Gminy Gilowice.

3. Analiza SWOT

Analizę SWOT Gminy Giłowice sporządzono w formie zestawienia mocnych stron Gminy z jej słabymi stronami, a także porównania najistotniejszych szans, stojących przed Gminą w perspektywie najbliższego 10-cio lecia, z zagrożeniami, z którymi Gmina powinna liczyć się, realizując założenia niniejszej Strategii

Silne strony	Słabe strony
Ulokowanie gminy na obszarze odznaczającym się szczególnymi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi	Brak dostępu do sieci gazowej na terenie gminy
Bardzo dobra dostępność komunikacyjna gminy siecią regionalnych/krajowych połączeń drogowych	Słaby sektor małych i średnich przedsiębiorstw na terenie gminy, niezapewniający współmiernej do liczby mieszkańców liczby miejsc pracy
Dobrze funkcjonująca na terenie gminy infrastruktura wodno – kanalizacyjna, zaawansowany proces wodociągowania i kanalizowania terenu gminy. Własne ujęcia wody zaspakajające potrzeby gminy w zakresie podaży wody.	Ograniczone możliwości w zakresie rozwoju rolnictwa na terenie gminy, z uwagi na ukształtowanie terenu niesprzyjające rolniczemu wykorzystywaniu gruntów, słabe parametry gruntów pod kątem rolniczym, rozdrobnienie gospodarstw
Zapewniony na terenie gminy dostęp do usług z zakresu transportu publicznego	Słabo rozwinięta na terenie gminy infrastruktura okołoturystyczna, infrastruktura aktywnych form turystyki czy infrastruktura obsługi ruchu turystycznego – niewspółmiernie do potencjału gminy w tym zakresie
W znacznym stopniu odseparowany ruch pieszy od ruchu kołowego – duża dostępność wysokiej jakości ciągów pieszych wzdłuż np. drogi wojewódzkiej, czy najbardziej ruchliwych dróg powiatowych	Niska jakość ciągów drogowych najniższej kategorii (drogi wewnętrzne, drogi lokalne, drogi dojazdowe). Niskie parametry eksploatacyjne wymienionych kategorii dróg, słabe odwodnienie.
Dostępność do terenów, które formalnie nie mają statusu możliwych do zabudowy, jednakże potencjalnie kwalifikujących się do tych celów – dostępnych pod kątem komunikacyjnym, sąsiadujących z zabudowanymi, nierokujących pod kątem wykorzystania rolniczego, położonych w zasięgu sieci uzbrojenia terenu.	Brak ścieżek rowerowych, prowadzących przez teren gminy
Duży potencjał rozwoju sektora obsługi ruchu turystycznego na terenie gminy	Niedostateczna dostępność wysokiej jakości publicznej infrastruktury sportowej

Dostęp do usług zdrowotnych na terenie gminy	Ujemny przyrost naturalny, rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym – starzejące się społeczeństwo
Wysoka jakość infrastruktury edukacyjnej na terenie gminy, możliwość sprawowania opieki nad znaczną liczbą dzieci w wieku przedszkolnym	Dominujący udział kobiet wśród osób bezrobotnych
Szanse	Zagrożenia
Duże zainteresowanie terenem gminy wśród mieszkańców regionu, zainteresowanych zmianą miejsca zamieszkania	Zagrożenie powodziowe – z uwagi na ukształtowanie terenu, charakter i właściwości cieków wodnych, przepływających przez gminy
Korzystniejsze, w porównaniu do innych gmin regionu trendy demograficzne w zakresie liczby urodzeń czy salda migracji	Duża liczba mieszkańców zainteresowanych edukacją poza terenem gminy, aktywnością zawodową poza terenem gminy, generująca zagrożenie emigracją młodych, wykształconych osób, zamieszkujących obecnie gminę
Realizacja dużych inwestycji w obrębie Jeziora Żywieckiego, które jest położone w niewielkiej odległości od gminy	Położenie gminy poza zasięgiem budowanej obecnie w skali całego regionu sieci regionalnych tras rowerowych (RTR) – gmina leży poza przebiegiem RTR 611, RTR 615, RTR 614, etc.
Duże zainteresowanie mieszkańców regionu i kraju turystyką, rekreacją, uprawianiem sportu na terenie Beskidu Małego, Beskidu Żywieckiego, czy Beskidu Makowskiego – w sąsiedztwie bądź w niewielkiej odległości od gminy.	Znaczna popularności innych ośrodków w regionie, uznawanych za miejsca atrakcyjne pod kątem turystycznym
Korzystna sytuacja finansowa mieszkańców regionu – duża liczba osób wydolnych finansowo, będących w stanie finansować koszty wypoczynku, rekreacji, aktywności sportowej poza miejscem zamieszkania	Wysoki stopień uzależnienia możliwości gminy w zakresie realizacji projektów inwestycyjnych od dostępności zewnętrznych źródeł finansowania
Zwiększające się wraz z upływem czasu możliwości w zakresie pracy zdalnej	Obniżający się poziom wód gruntowych, zagrażający ujęciom wody, zasobom naturalnym gminy, powodujący niekorzystne zmiany na obszarze gminy
Duża rozpoznawalność gminy (przede wszystkim sołectwa Rychwałd) jako destynacji turystyki pielgrzymkowej, duży potencjał sanktuarium w Rychwałdzie, jako czynnika generującego ruch turystyczny	Słaba, niewystarczająca promocja terenu gminy jako atrakcyjnego np. pod kątem turystycznym. Słabe oznakowanie terenu gminy
Obserwowane na przestrzeni minionych lat trendy w zakresie powrotu do kraju/regionu osób, które wyemigrowały w przeszłości	Ryzyko depopulacji w dłuższej perspektywie, głównie związanej z ujemnym przyrostem naturalnym

	Gwałtowne zjawiska atmosferyczne (wichury, duże opady śniegu i nawałne deszcze), zagrożenia związane z klęskami żywiołowymi (m.in. pożary lasów, powódzie, susze)
	Awaryjność systemów informatycznych, a także ryzyko cyberataków, mogących zakłócić funkcjonowanie samorządu

4. Misja i Wizja Gminy

Misją Gminy Gilowice jest tworzenie na jej terenie warunków sprzyjających obecnym mieszkańcom, a także zachęcających osoby spoza tego obszaru do osiedlania się w Gilowicach lub Rychwałdzie. Ważnym elementem misji Gminy Gilowice jest także odpowiedzialne zarządzanie jej środowiskiem naturalnym, obejmujące efektywną ochronę środowiska, zarówno atmosfery, zasobów wód, gruntów, krajobrazu, fauny oraz flory. Misją Gminy Gilowice jest także efektywne wykorzystanie jej niewątpliwych walorów (przyrodniczych, krajobrazowych) do celów związanych z umożliwieniem rozwoju na jej terenie przedsiębiorstw aktywnych w sektorze obsługi ruchu turystycznego. W zakres misji Gminy wchodzi także ochrona, pielęgnowanie i kultywowanie jej dziedzictwa kulturowego – materialnego i niematerialnego, związanego z folklorem, sztuką, obyczajowością, etc.

Gmina Gilowice według przyjętej dla niej wizji to przede wszystkim atrakcyjny teren, w obrębie którego są zapewnione dogodne warunki codziennego życia mieszkańców: teren, na którym są zapewnione warunki do sprawowania opieki nad dziećmi, są zapewnione warunki do edukacji dzieci i młodzieży na wysokim poziomie oraz na którym wszyscy mieszkańcy mogą liczyć na różnorodne, dostosowane do ich indywidualnych potrzeb formy wsparcia społecznego. Jest to teren nasycony nowoczesną i efektywną infrastrukturą komunalną, która z jednej strony zapewnia komfort mieszkańcom (typowy dla obszarów np. miejskich), a z drugiej efektywnie chroni wrażliwe receptory środowiska naturalnego przed degradacją (przepływające przez gminę ciekі wodne, wody gruntowe, grunty, zasoby przyrodnicze). Na obszarze gminy z powodzeniem stosuje się różnego rodzaju instalacje do produkcji energii ze źródeł odnawialnych, zarówno w budynkach użyteczności publicznej, usługowych, jak i mieszkalnych. Gmina jest w wysoki stopniu dostępna pod kątem komunikacyjnym – bezpieczną i komfortową siecią dróg, a także korzystnie skomunikowana wewnętrznie. W newralgicznych miejscach ruch pieszcy jest odseparowany od kołowego, są zapewnione dogodne warunki poruszania się dla rowerzystów. Przez teren gminy prowadzą atrakcyjne dla użytkowników odcinki ciągów pieszo – rowerowych. Przestrzeń publiczna jest atrakcyjna dla użytkowników, funkcjonalna i dostępna. Budynki użyteczności publicznej są dostępne dla mieszkańców (także dla osób ze szczególnymi potrzebami), zaopatrywane energetycznie w sposób w minimalnym stopniu uciążliwy dla środowiska. Materialne elementy kulturowego dziedzictwa Gminy są otoczone opieką, zabezpieczone przed degradacją. Teren gminy jest oznakowany pod kątem ulokowanych na jej obszarze atrakcji turystycznych i prowadzących

tędy szlaków – pieszych i rowerowych. Jest on wykorzystywany w celach związanych z turystyką, z uwzględnieniem kwestii dotyczących antropopresji oraz turystyki zrównoważonej, niedegradującej środowiska, wnoszącej wkład w szeroko rozumiany dobrobyt mieszkańców. Lokalne produkty, typowe dla terenu Gilowic i Rychwałdu są promowane zarówno na terenie gminy, jak i poza tym obszarem. Na terenie gminy rozwijają się przedsiębiorstwa z sektora MŚP, które opierają swoją ofertę o usługi związane z turystyką, zapewniając trwałe miejsca pracy, osiągalne dla jej mieszkańców. Gmina Gilowice jest miejscem organizacji i prowadzenia ponadlokalnych, znanych i rozpoznawalnych imprez kulturalnych i turystycznych, które odbywają się w obrębie atrakcyjnej, przystosowanej do tego infrastruktury. Gmina jest włączona w zarządzanie bezpieczeństwem jej terenu – przede wszystkim powodziowym – bierze udział w utrzymywaniu stanu cieków przepływających przez jej obszar zapewniającego minimalizację ryzyka występowania na jej obszarze klęsk żywiołowych. Gmina jest otwarta na współpracę z różnego rodzaju organizacjami pozarządowymi / społecznymi, tworzy tego typu organizacjom warunki do działania, osiąga wspólnie z nimi istotne cele w sferze kulturalnej, społecznej, kulturalnej, sportowej, obywatelskiej.

5. Cele strategiczne i kierunki działań

Cele strategiczne, obowiązujące w ramach Strategii Rozwoju Gminy Giłowice są skoncentrowane w ramach następujących priorytetów rozwojowych:

- Priorytet I. Infrastruktura Społeczna
- Priorytet II. Infrastruktura Techniczna i ochrona środowiska
- Priorytet III. Aktywna i zintegrowana społeczność lokalna gminy
- Priorytet IV. Turystyka i kultura

Poniżej zaprezentowano cele strategiczne, ustanowione w ramach poszczególnych priorytetów oraz przyporządkowane im kierunki działań, wraz z przedsięwzięciami, przewidzianymi do realizacji.

Priorytet I. Infrastruktura Społeczna

Cel strategiczny I.1.: Gmina zorientowana na szeroko pojęte potrzeby mieszkańców

Kierunek działań I.1.1.: Dostęp do infrastruktury, zapewniającej możliwość sprawowania wysokiej jakości opieki nad dziećmi na wczesnym etapie

Kierunek działań I.1.2.: Wysokiej jakości infrastruktura edukacyjna, zapewniająca kształcenie na najwyższym poziomie

Kierunek działań I.1.3.: Wysokiej jakości, dostępna dla mieszkańców, odpowiadająca ich potrzebom infrastruktura sportowa, zapewniająca atrakcyjne dla mieszkańców możliwości aktywności fizycznej

Kierunek działań I.1.4.: atrakcyjna przestrzeń publiczna oraz infrastruktura, zapewniająca korzystny wpływ na zintegrowanie społeczności lokalnej, umożliwiającą świadczenie wysokiej jakości usług społecznych

Kierunek działań I.1.5.: eliminacja barier architektonicznych ograniczających osoby ze szczególnymi potrzebami w budynkach użyteczności publicznej oraz przestrzeni publicznej

Kierunek działań I.1.6.: zapewnienie korzystnych warunków funkcjonowania / Wsparcie funkcjonowania instytucji i organizacji pozarządowych / samorządowych, działających na terenie gminy w szeroko pojętym obszarze bezpieczeństwa

Kierunek działań I.1.7.: Efektywna, zintegrowana obrona cywilna gminy, zdolna do podejmowania działań w sytuacjach występowania zagrożeń szczególnych

Priorytet II. Infrastruktura Techniczna i ochrona środowiska

Cel strategiczny II.1.: Korzystne warunki prowadzenia gospodarstw domowych i przedsiębiorstw oraz bezpieczeństwo i komfort poruszania się po terenie gminy

Kierunek działań II.1.1.: Efektywna i nowoczesna infrastruktura wodno – kanalizacyjna, obejmująca swoim zasięgiem maksymalną część gminy

Kierunek działań II.1.2.: Bezpieczna i komfortowa infrastruktura drogowa, dostępna dla wszystkich kategorii uczestników ruchu: pieszych, rowerzystów, oraz prowadzących pojazdy

Cel strategiczny II.2.: Czyste i przyjazne środowisko naturalne na terenie gminy dla obecnych i przyszłych pokoleń

Kierunek działań II.2.1: Ochrona atmosfery poprzez: likwidację niskiej emisji, zwiększenie efektywności energetycznej budynków oraz maksymalne wykorzystanie źródeł odnawialnych do produkcji energii,

Kierunek działań II.2.2.: Rozwój elektromobilności / zapewnienie warunków do rozwoju elektromobilności na terenie gminy

Kierunek działań II.2.3.: Przystosowanie terenu gminy do zmieniającego się klimatu

Kierunek działań II.2.4.: Zwiększenie udziału odpadów kierowanych do recyklingu / ponownego wykorzystania, w łącznej ilości odpadów wytwarzanych i zbieranych na terenie gminy

Priorytet III. Aktywna i zintegrowana społeczność lokalna gminy

Cel strategiczny III.1.: Zapewnienie dostępności oraz rozwój wysokiej jakości usług społecznych na terenie gminy

Kierunek działań III.1.1.: Aktywizacja osób wykluczonych społecznie

Kierunek działań III.1.2.: Wsparcie rodziny, w tym wsparcie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych

Kierunek działań III.1.3.: zapewnienie opieki nad osobami niesamodzielnymi, zależnymi, ze szczególnymi potrzebami

Kierunek działań III.1.4.: Atrakcyjne, wartościowe zagospodarowanie czasu wolnego dzieci, młodzieży oraz seniorów, w tym w zakresie rozwoju kompetencji kluczowych, potrzebnych w codziennym funkcjonowaniu

Kierunek działań III.1.5.: Wsparcie procesu podwyższania oraz aktualizacji kwalifikacji mieszkańców i osób zaangażowanych w świadczenie usług na terenie gminy

Priorytet IV. Turystyka i kultura

Cel strategiczny IV.1.: Rozwój Gminy jako terenu atrakcyjnego pod kątem turystycznym, przyciągającego ruch turystyczny, zapewniającego turystom dostęp do wysokiej jakości usług turystycznych

Kierunek działań IV.1.1.: Zapewnienie na terenie gminy dostępu do atrakcyjnych dla turystów, wysokiej jakości otwartych obiektów infrastruktury okołoturystycznej

Kierunek działań IV.1.2.: Rozwój infrastruktury, sprzyjającej prowadzeniu działalności gospodarczej, w tym działalności w sektorze obsługi ruchu turystycznego

Kierunek działań IV.1.3.: Promocja produktów lokalnych i tradycyjnych, charakterystycznych dla terenu gminy

Kierunek działań IV.1.4.: Polityka przestrzenna umożliwiająca realizację na terenie gminy inwestycji związanych z działalnością gospodarczą, w tym działalnością w sektorze obsługi ruchu turystycznego

Cel strategiczny IV.2.: Ochrona, zachowanie i promocja materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego Gminy

Kierunek działań IV.2.1.: Zachowanie / poprawa stanu / ochrona przed degradacją materialnych elementów tradycji i spuścizny kulturowej gminy – obiektów historycznych / zabytkowych

Kierunek działań IV.2.2.: Zapewnienie korzystnych warunków działania / wsparcie funkcjonowania instytucji i organizacji samorządowych i pozarządowych, działających na terenie gminy w szeroko pojętym obszarze kultury

Kierunek działań IV.2.3.: Organizacja, promocja oraz wsparcie w przygotowaniu wydarzeń, imprez kulturalnych i sportowych

6. Zadania

6.1. Wykaz zadań inwestycyjnych

W ramach poniższego zestawienia zamieszczono wykaz zadań, przewidzianych do zrealizowania w ramach wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Gilowice.

Priorytet	Cel	Kierunek Działania	Wykaz przedsięwzięć	Okres realizacji	Źródła finansowania
I	I.1	I.1.1	Adaptacja pomieszczeń w budynku Zespołu Szkół w Gilowicach na potrzeby związane z utworzeniem żłobka	Lata 2026 - 2030	Środki własne Zewnętrzne źródła finansowania
I	I.1	I.1.2	Remont/przebudowa wnętrza budynku Zespołu Szkół w Gilowicach celem utworzenia nowych pracowni szkolnych/zapewnienie lepszych warunków do prowadzenia zajęć z uczniami	Lata 2026 - 2030	Środki własne Zewnętrzne źródła finansowania
I	I.1	I.1.3	Waloryzacja terenu skoczni narciarskich w Gilowicach, wraz z wyposażeniem w niezbędną infrastrukturę, celem zapewnienia warunków ich optymalnego wykorzystania do celów związanych z zawodami, treningami, Zwiększenie funkcjonalności istniejącego boiska „Orlik” w Gilowicach, poprzez wymianę nawierzchni oraz wyposażenie obiektu w dodatkowe elementy infrastruktury	Lata 2026 - 2030	Środki własne Zewnętrzne źródła finansowania

			Zwiększenie funkcjonalności istniejącego boiska sportowego w Rychwałdzie, poprzez wymianę nawierzchni oraz wyposażenie obiektu w dodatkowe elementy infrastruktury		
I	I.1	I.1.4	Zagospodarowanie nieruchomości w Rychwałdzie, stanowiącej własność gminy pod kątem atrakcyjnej, wielofunkcyjnej przestrzeni publicznej	Lata 2026 - 2030	Środki własne Zewnętrzne źródła finansowania
I	I.1	I.1.5	Przebudowa/rozbudowa budynku Urzędu Gminy Gilowice, celem utworzenia biura obsługi interesanta, świadczenia usług publicznych na wysokim poziomie, a także korzystnych warunków do funkcjonowania GOK, ZUK, Biblioteki Publicznej	Lata 2026 - 2030	Środki własne Zewnętrzne źródła finansowania
I	I.1	I.1.6	Utworzenie Centrum Integracji Społecznej w Gilowicach poprzez adaptację pomieszczeń w budynku remizy OSP	Lata 2026 - 2030	Środki własne Zewnętrzne źródła finansowania
I	I.1	I.1.7	Wsparcie obrony cywilnej na terenie gminy poprzez zakup sprzętu i wyposażenia Wyposażenie jednostek OSP z terenu gminy w niezbędny sprzęt, zapewniający efektywność działań podejmowanych w warunkach występowania różnego rodzaju zagrożeń	Lata 2026 - 2030	Środki własne Zewnętrzne źródła finansowania
II	II.1	II.1.1	Budowa sieci magistralnej między stacją uzdatniania wody w Gilowicach, a sołectwem Rychwałd, celem zapewnienia stałej podaży wody, niezbędnej w gospodarstwach domowych oraz przedsiębiorstwach	Lata 2026 - 2030	Środki własne Zewnętrzne źródła finansowania
II	II.1	II.1.2	Przebudowa wybranych dróg wewnętrznych, związana z wymianą nawierzchni, poszerzeniem, poprawą parametrów eksploatacyjnych Budowa nowych ciągów pieszych wzdłuż wybranych ciągów drogowych na terenie gminy (ul. Krakowska, ul. Beskidzka, ul. Franciszkańska)	Lata 2026 - 2030	Środki własne Zewnętrzne źródła finansowania

			Budowa ścieżki rowerowej łączącej Gilowice z Rychwałdem oraz Gilowice z przysiółkiem Rozcięta Kontynuacja ścieżki rowerowej z Żywca w stronę Rychwałdu – zadania realizowanego przez Powiat Żywiecki Skomunikowanie ścieżką rowerową Gilowic z gminami sąsiednimi – Łękawicą i Ślemieniem Przebudowa ul. Sportowej w Gilowicach Przebudowa ul. Młyńskiej celem skomunikowania gminy z terenem Miasta Żywiec Poprawa skomunikowania przysiółka Rozcięta z sołectwem Gilowice		
II	II.2	II.2.1	Realizacja na terenie gminy programu likwidacji niskiej emisji poprzez wsparcie mieszkańców jej terenu w wymianie źródeł ciepła oraz wyposażaniu ich gospodarstw w instalacje do produkcji energii ze źródeł odnawialnych oraz magazyny energii Termomodernizacja budynków stanowiących własność gminy (OSP Gilowice, Dom Ludowy w Rychwałdzie, Szkoła Podstawowa w Rychwałdzie) wraz z wyposażeniem ich w instalacje do produkcji energii ze źródeł odnawialnych oraz magazyny energii Budowa na terenie gminy Gilowice farmy fotowoltaicznej z magazynem energii oraz z zielonym centrum wodorowym – instalacją do produkcji wodoru	Lata 2026 - 2030	Środki własne Zewnętrzne źródła finansowania
II	II.2	II.2.2	Instalacja urządzeń do ładowania pojazdów elektrycznych Wyposażenie terenu gminy w zielone, wiaty przystankowe, zapewniające dostęp do energii produkowanej ze źródeł odnawialnych Wyposażenie terenu gminy w hybrydowe elementy oświetlenia ulicznego, zasilane energią produkowaną ze źródeł odnawialnych	Lata 2026 - 2030	Środki własne Zewnętrzne źródła finansowania
II	II.2	II.2.3	Wsparcie gospodarki wodami odpadowymi/roztopowymi poprzez budowę niezbędnych elementów odwodnienia ciągów komunikacyjnych/placów, wdrażanie rozwiązań z zakresu naturalnej retencji	Lata 2026 - 2030	Środki własne

			Realizacja małej retencji na potoku Łękawka		Zewnętrzne źródła finansowania
II	II.2	II.2.4	Wyposażenie terenu gminy w pojemniki do zbiórki/segregacji odpadów, w tym: - Uzupełnienie brakujących pojemników w newralgicznych punktach gminy. - Wprowadzenie nowych pojemników do zbiórki odpadów biodegradowalnych. - Zapewnienie odpowiedniej liczby i rozmieszczenia pojemników wzdłuż dróg i na terenach publicznych. Edukacja ekologiczna i promocja selektywnej zbiórki odpadów w tym: - Organizowanie warsztatów i szkoleń dla mieszkańców w zakresie prawidłowej segregacji odpadów. - Kampanie informacyjne w mediach lokalnych i na stronie internetowej gminy. - Współpraca ze szkołami i przedszkolami w zakresie edukacji ekologicznej.	Lata 2026 - 2030	Środki własne Zewnętrzne źródła finansowania
III	III.1	III.1.1 III.1.5	Tworzenie centrów, klubów i świetlic integracji społecznej, spółdzielni socjalnych, - które ułatwiłyby aktywizację społeczną i zawodową szczególnie osób zagrożonych wykluczeniem osób młodych, do 25 roku życia, oraz wykluczonych osób w wieku 50+, różnego rodzaju grup społecznych zagrożonych marginalizacją np. niepełnosprawnych, osób starszych, długotrwale bezrobotnych, Tworzenie centrów, klubów i świetlic integracji społecznej, spółdzielni socjalnych (które ułatwiły by aktywizację społeczną i zawodową umożliwienie pomocy w formie kursów i szkoleń zawodowych, poradnictwa zawodowego, staży, subsydiowanego zatrudnienia itp.).	Lata 2026 - 2030	Środki własne Zewnętrzne źródła finansowania
III	III.1	III.1.2 III.1.4	Tworzenie i rozwijanie placówek wsparcia dziennego, organizowanie szkoleń i warsztatów dla rodziców, a także wsparcie merytoryczne dla rodzin w tym zastępczych i adopcyjnych,	Lata 2026 - 2030	Środki własne

			Inwestycje w budowę lub adaptację pomieszczeń na świetlice środowiskowe, kluby młodzieżowe, ogniska wychowawcze, placówki terapeutyczne. Wsparcie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez uruchomienie szeregu działań, które miały by na celu wzmocnienie rodzin w ich naturalnym środowisku oraz pomoc w radzeniu sobie z trudnościami wychowawczymi i opiekuńczymi na przykład poprzez: - programy profilaktyczne, - działania edukacyjne (organizacja warsztatów, szkoleń i poradnictwa dla rodziców w zakresie komunikacji z dziećmi, radzenia sobie ze stresem, wychowania bez przemocy, budowania pozytywnych relacji w rodzinie), - wsparcie psychologiczne i terapeutyczne, - wsparcie poprzez asystenta rodziny, - działania aktywizacyjne.		Zewnętrzne źródła finansowania
III	III.1	III.1.3	Tworzenie mieszkań chronionych i wspomaganych, dziennych domów pomocy Tworzenie małych grupowych form mieszkaniowych, umożliwiających utrzymanie w środowisku osób niesamodzielnych, zależnych, ze szczególnymi potrzebami wspierając ich jednocześnie innymi formami np.: - usługami asystenckimi, - usługami opiekuńczymi, - specjalistycznymi usługami opiekuńczymi.	Lata 2026 - 2030	Środki własne Zewnętrzne źródła finansowania
III	III.1	III.1.4 III.1.2	Tworzenie placówek wsparcia dziennego (świetlice, kluby) np. w formie opiekuńczej, specjalistycznej czy pracy podwórkowej, które wspierają rodziców w zapewnieniu opieki nad dziećmi, mogą służyć wsparciu działań edukacyjnych, organizacji czasu wolnego dziecka, rekreacji, pomocy w nauce, zabawie oraz np. koła zainteresowań rozwijanie talentu, zainteresowań, Tworzenie placówek wsparcia dziennego (kluby seniora, dzienne domy pomocy)	Lata 2026 - 2030	Środki własne Zewnętrzne źródła finansowania

			placówki, które oferujące osobom starszym przestrzeń do spotkań, aktywności i integracji społecznej.		
III	III.1	III.1.5	Organizacja pomocy w formie kursów i szkoleń zawodowych, poradnictwa zawodowego, staży, subsydiowanego zatrudnienia itp.	Lata 2026 - 2030	Środki własne Zewnętrzne źródła finansowania
IV	IV.1	IV.1.1	Budowa skateparku w Gilowicach Budowa toru rowerowego typu pumptrack w Gilowicach Budowa wieży widokowej w obrębie masywu jednego ze szczytów okalających gminę	Lata 2026 - 2030	Środki własne Zewnętrzne źródła finansowania
IV	IV.1	IV.1.2	Utworzenie w sąsiedztwie amfiteatru oraz zespołu skoczni narciarskich w Gilowicach strefy organizacji imprez / obsługi turystów / działalności firm z lokalnego sektora obsługi ruchu turystycznego	Lata 2026 - 2030	Środki własne Zewnętrzne źródła finansowania
IV	IV.1	IV.1.3	Realizacja programu promocji wytwarzanego tradycyjnie w Gilowicach miodu jako lokalnego produktu kulturowo – turystycznego Utworzenie i udostępnienie aplikacji na urządzenia mobilne funkcjonujące w oparciu o kod QR, promującej atrakcje na terenie Gilowic oraz regionu Oznakowanie terenu gminy pod kątem nieoficjalnych dotychczas szlaków turystycznych oraz lokalizacji atrakcji turystycznych występujących na terenie gminy Budowa indywidualnej tożsamości wizerunkowej gminy w oparciu o symbolikę gila	Lata 2026 - 2030	Środki własne Zewnętrzne źródła finansowania
IV	IV.1	IV.1.4	Uchwalenie / wdrożenie założeń Planu Ogólnego Gminy Gilowice	Lata 2026 - 2030	Środki własne Zewnętrzne źródła finansowania

IV	IV.2	IV.2.1	Remont konserwatorski zabytkowych obiektów znajdujących się na terenie gminy (kapliczki, figury, etc.) Utworzenie izby regionalnej w Gilowicach	Lata 2026 - 2030	Środki własne Zewnętrzne źródła finansowania
IV	IV.2	IV.2.2	Współpraca z pozarządowymi organizacjami społecznymi, aktywnymi w obszarze kultury: Towarzystwo Miłośników Gilowic, Regionalny Zespół Dolanie, zapewnienie wymienionym organizacjom korzystnych warunków do rozwoju działalności	Lata 2026 - 2030	Środki własne Zewnętrzne źródła finansowania
IV	IV.2	IV.2.3	Wsparcie organizacji Dni Gilowic, a także innych rozpoznawalnych wydarzeń organizowanych na terenie gminy jako imprez ponadlokalnych	Lata 2026 - 2030	Środki własne Zewnętrzne źródła finansowania

7. Efekty realizacji strategii i wskaźniki pomiaru

W konsekwencji realizacji celów Strategii Rozwoju Gminy Giłowice zostaną osiągnięte następujące efekty:

Nazwa priorytetu	Wskaźniki pomiaru dla poszczególnych celów strategicznych
Priorytet I. Infrastruktura Społeczna	Cel strategiczny I.1 Gmina zorientowana na szeroko pojęte potrzeby mieszkańców ✓ Liczba placówek systemu oświaty objętych wsparciem, ✓ Liczba wyposażonych szkół, ✓ Liczba wyposażonych przedszkoli, ✓ Liczba utworzonych miejsc do opieki nad dziećmi do lat trzech, ✓ Liczba zmodernizowanych obiektów sportowych, ✓ Liczba wyposażonych obiektów sportowych, ✓ Liczba nowej infrastruktury rekreacyjnej dla mieszkańców, ✓ Liczba przebudowanych/ zmodernizowanych obiektów w celu poprawy świadczenia usług publicznych, ✓ Liczba nowej infrastruktury służącej integracji społecznej, ✓ Liczba wyposażonych jednostek OSP, ✓ Liczba obiektów i miejsc dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
Priorytet II. Infrastruktura techniczna i ochrona środowiska	Cel strategiczny II.1 Korzystne warunki prowadzenia gospodarstw domowych i przedsiębiorstw oraz bezpieczeństwo i komfort poruszania się po terenie gminy ✓ Długość przebudowanych dróg gminnych, ✓ Długość wybudowanych dróg gminnych, ✓ Długość wybudowanych dróg rowerowych, ✓ Długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej, ✓ Liczba budynków podłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej, w wyniku realizacji projektów z zakresu budowy sieci kanalizacji sanitarnej, ✓ Liczba budynków podłączonych do sieci wodociągowej, w wyniku realizacji projektów z zakresu budowy sieci wodociągowej, ✓ Liczba budynków użyteczności publicznej w których zastosowano OZE ✓ Liczba budynków użyteczności publicznej, w których poprawiono efektywność energetyczną.

	Cel strategiczny II.2 Czyste i przyjazne środowisko naturalne na terenie gminy dla obecnych i przyszłych pokoleń ✓ Liczba zainstalowanych urządzeń do ładowania pojazdów elektrycznych, ✓ Liczba utworzonych zielonych wiat przystankowych zapewniających dostęp do energii z OZE, ✓ Liczba urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego ulokowanych wzdłuż dróg publicznych, w tym wykorzystujących energię z OZE, ✓ Liczba przedsięwzięć z zakresu tzw. małej retencji ✓ Liczba uruchomionych automatów na odpady nadające się do recyklingu, ✓ Liczba inicjatyw z zakresu edukacji ekologicznej na rzecz mieszkańców, ✓ Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych w mediach z zakresu edukacji ekologicznej.
Priorytet III. Aktywna i zintegrowana społeczność lokalna gminy	Cel strategiczny III.1 Zapewnienie dostępności oraz rozwój wysokiej jakości usług społecznych na terenie Gminy ✓ Liczba nowej infrastruktury służącej integracji społecznej, ✓ Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, objętych wsparciem, ✓ Liczba osób bezrobotnych objętych wsparciem, ✓ Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem, ✓ Liczba rodzin, które otrzymały wsparcie w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych, ✓ Liczba osób, która podniosła swoje kompetencje, ✓ Liczba osób, która zmieniła kwalifikacje, ✓ Liczba uczniów i uczennic objętych wsparciem w szkołach, ✓ Liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami w przedszkolach, ✓ Liczba pracowników urzędu i jednostek gminnych, która podniosła/ uzupełniła kompetencje, ✓ Liczba zawartych partnerstw Gminy z innymi jednostkami/ podmiotami, ✓ Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi, asystenckimi, specjalistycznymi usługami opiekuńczymi.
Priorytet IV. Turystyka i kultura	Cel strategiczny IV.1 Rozwój Gminy jako terenu atrakcyjnego pod kątem turystycznym, przyciągającego ruch turystyczny, zapewniającego

	turystom dostęp do wysokiej jakości usług turystycznych ✓ Liczba nowych obiektów turystycznych na terenie gminy, ✓ Liczba wdrożonych i udostępnionych aplikacji promujących atrakcje na terenie Gminy, ✓ Liczba wdrożonych programów promujących lokalnego produkty, ✓ liczba nowych podmiotów gospodarczych działających w sektorze turystycznym i okołoturystycznym, ✓ liczba wydarzeń promujących lokalną przedsiębiorczość i gospodarkę, ✓ Liczba przedsięwzięć podejmowanych i realizowanych wspólnie z partnerami spoza sektora MSP. Cel strategiczny IV.2 Ochrona, zachowanie i promocja materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego Gminy ✓ Liczba odnowionych/ zachowanych obiektów dziedzictwa kulturowego, ✓ Liczba zawiązanych inicjatyw z zakresu współpracy z pozarządowymi organizacjami społecznymi, ✓ liczba nowych podmiotów gospodarczych działających w sektorze turystycznym i okołoturystycznym, ✓ liczba wydarzeń kulturalnych i imprez realizowanych na terenie gminy.

8. Zgodność z dokumentami strategicznymi

Niniejsze opracowanie jest zgodne z dokumentami wyższego rzędu i innymi równoległymi. Wśród najważniejszych wymienić należy:

1. *Umowę Partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności 2021-2027 w Polsce*

Strategia Rozwoju Gminy Gilowice jest zgodna w wielu elementach z Umową Partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności 2021-2027 w Polsce.

Umowa Partnerstwa określa strategię interwencji funduszy europejskich w ramach polityk unijnych: polityki spójności i wspólnej polityki rybołówstwa w Polsce w latach 2021-2027. W latach 2021-2027 Polska realizuje działania w ramach wszystkich pięciu celów polityki spójności oraz celu dodatkowego umożliwiającego obywatelom i regionom łagodzenie społecznych, gospodarczych i środowiskowo-przestrzennych skutków transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu.

W zakresie konkretnych celów strategicznych Strategii Rozwoju Gminy Gilowice, można wymienić powiązanie z następującymi celami polityki, o których mowa w Umowie Partnerstwa:

- ✓ *Cel 1.1 „Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki promowaniu innowacyjnej, inteligentnej transformacji gospodarczej”.* W obliczu negatywnych zmian demograficznych, a także w konsekwencji kryzysu wywołanego pandemią COVID-19 jednym z celów jest trwały wzrost gospodarczy oparty o wiedzę i doskonałość organizacyjną.
- ✓ *Cel 1.2 „Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa”.* Cel ten dotyczy budowy niskoemisyjnej gospodarki o obiegu zamkniętym, realizowany z uwzględnieniem celów klimatycznych i priorytetów uzgodnionych na szczeblu unijnym oraz międzynarodowym.
- ✓ *Cel 1.3 „Lepiej połączona Europa”.* Cel ten wynika z konieczności ukierunkowania inwestycji na transformację ekologiczną i cyfrową, w tym na zrównoważony transport. Bardzo mocno podkreśla się kwestie m.in. przeniesienia ruchu towarowego z transportu drogowego na szynowy, przywrócenie usług transportu publicznego na obszarach wiejskich.

- ✓ *Cel 1.4 „Europa o silniejszym wymiarze społecznym”.* Cel ten dotyczy działań przyczyniających się do lepszego wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy, poprawę jego jakości oraz zwiększenie poziomu spójności społecznej i dostępności świadczonych usług społecznych i zdrowotnych.
- ✓ *Cel 1.5 „Europa bliżej obywateli”.* Istotą tego celu jest zwiększenie wpływu wspólnot lokalnych na kształt działań nakierowanych na rozwój terytoriów i rozwiązywania ich problemów w oparciu o endogeniczne potencjały.
- ✓ *Cel 1.6 „Umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie, gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 w oparciu o porozumienie paryskie”.* Realizacja zadań w ramach niniejszego celu wynika z przyjętego Europejskiego Zielonego Ładu i dotyczy osiągnięcia neutralności klimatycznej UE do 2050 roku.

2. Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności

Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności to program, który składa się z 54 inwestycji i 48 reform. Ma za zadania wzmocnić polską gospodarkę oraz sprawić, że będzie ona łatwiej znosić wszelkie kryzysy. KPO wpisuje się w zalecenia Rady UE dla Polski oraz Krajowy Program Reform. Obejmuje reformy i inwestycje, które rozpoczęły się po 1 lutym 2020 r. i zakończą do 31 sierpnia 2026 r. Zgodność Strategii Gminy Gilowice z KPO odnosi się do następujących obszarów wsparcia:

- Odporność i konkurencyjność gospodarki,
- Zielona energia i zmniejszenie energochłonności,
- Transformacja cyfrowa,
- Zielona, inteligentna mobilność.

3. Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego 2030

Kolejnym dokumentem strategicznym decydującym o kierunkach rozwoju kraju jest Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030. Opracowanie to uściśla cele, które będą wspierane przez Państwo Polskie w zakresie rozwoju regionalnego. Strategia Rozwoju Gminy Gilowice stanowi wypełnienie zapisów w/w strategii w zakresie Celu Strategicznego

tj. „Efektywne wykorzystanie wewnętrznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym”.

Założenia Strategii obejmują szereg celów długoterminowych dotyczących rozwoju obszaru Gminy i zaspokojenia potrzeb mieszkańców przy wykorzystaniu jej wszystkich potencjałów. Cele odnoszą się do następujących celów KSRR 2030:

- **Cel szczegółowy I:** Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym;
- **Cel szczegółowy II:** Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych;
- **Cel szczegółowy III:** Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

W zakresie kierunków interwencji, o których mowa w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030, wymienić należy najistotniejsze z punktu widzenia zgodności ze Strategią Gminy:

- *1.3 Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska*
- *1.4 Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych*
- *1.5 Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów*
- *2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego*
- *2.2. Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym*
- *2.3 Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach*
- *3.1 Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem*
- *3.2 Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym*
- *3.3 Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych.*

4. *Strategię Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”*

Strategia Rozwoju Województwa „Śląskie 2030” koncentruje działania na czterech celach strategicznych, dla których sformułowano cele operacyjne w perspektywie do roku 2030.

Dokument strategiczny opracowywany przez Gminę Gilowice, w swoich założeniach wpisuje się w poniższe kierunki:

➤CEL STRATEGICZNY B Województwo Śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca

- Cel operacyjny: B.1. Wysoka jakość usług społecznych, w tym zdrowotnych
- Cel operacyjny: B.2. Aktywny mieszkani
- Cel operacyjny: B.3. Atrakcyjny i efektywny system edukacji i nauki

➤CEL STRATEGICZNY C Województwo Śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni

- Cel operacyjny: C.1. Wysoka jakość środowiska
- Cel operacyjny: C.2. Efektywna infrastruktura
- Cel operacyjny: C.3. Atrakcyjne warunki zamieszkania, kompleksowa rewitalizacja, zapobieganie i dostosowanie do zmian klimatu

➤CEL STRATEGICZNY D Województwo Śląskie regionem sprawnie zarządzanym

- Cel operacyjny: D.1. Zrównoważony rozwój terytorialny
- Cel operacyjny: D.2. Aktywna współpraca z otoczeniem i kreowanie silnej marki regionu
- Cel operacyjny: D.3. Nowoczesna administracja publiczna

W Strategii wyznaczone zostały **REGIONALNE OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI**.

W ujęciu funkcjonalnym Gmina Gilowice należy do **Subregionu Południowego**, o powierzchni 2 354 km², którego centrum stanowi Aglomeracja Bielska. Główne potencjały tego obszaru to:

- Położenie przygraniczne;
- Rozwijająca się współpraca transgraniczna.
- Infrastruktura transportowa stwarzająca możliwości dostępu do nowych terenów inwestycyjnych.
- Wysoka atrakcyjność inwestycyjna.
- Silnie rozwijająca się nowoczesna gospodarka ośrodka aglomeracyjnego.
- Duży potencjał kulturowy i turystyczny.
- Występowanie obszarów o wysokich walorach środowiskowych i krajobrazowych.
- Wysoki poziom przedsiębiorczości mieszkańców.

Główne wyzwania dla Subregionu Południowego to:

- Rozwój współpracy na rzecz tworzenia atrakcyjnych produktów turystycznych.
- Rozwój i integracja wysokiej jakości infrastruktury turystycznej.
- Podniesienie jakości drogowych powiązań wewnętrznych i zewnętrznych, w tym również dróg pieszych i rowerowych.
- Poprawa jakości środowiska, w szczególności powietrza i wód powierzchniowych.
- Poprawa bezpieczeństwa powodziowego oraz przeciwdziałanie skutkom suszy.
- Rozwój pasażerskiego transportu zbiorowego, w tym zintegrowanego systemu transportu, również na obszarze peryferyjnie położonych obszarów wiejskich.

W ujęciu tematycznym, Gmina Gilowice zalicza się również do OSI konkurencyjnych – **obszaru cennego przyrodniczo**. Biorąc pod uwagę walory przyrodnicze, Gmina Gilowice mieszcząca się w Subregionie Południowym, zalicza się do obszaru o przeciętnych walorach przyrodniczych. Wyzwaniem dla tego obszaru OSI jest ochrona różnorodności biologicznej i georóżnorodności, poprawa stosunków wodnych i ochrona siedlisk wodno-błotnych na obszarach chronionych oraz zwiększenie drożności korytarzy ekologicznych.

Gmina Gilowice należy także do Gmin z **problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza**. Określając obszary w zakresie jakości powietrza posłużono się średniorocznymi przekroczeniami norm jakości powietrza w województwie śląskim pod względem: pyłów zawieszonych PM_{2,5}, pyłów zawieszonych PM₁₀, benzo(α)pirenu. Przypisanie gminy do stopnia przekroczeń następowało poprzez analizę liczby rodzajów przekroczeń średniorocznych występujących na jej terenie. Gmina Gilowice zalicza się do I obszaru problemowego, z uwagi na fakt, iż na jej terenie występowało przekroczenie jednego dowolnego wskaźnika.

Największym wyzwaniem stojącym przed województwem na najbliższe lata jest ograniczenie niskiej emisji, gdyż to ona w największym stopniu odpowiada za przekroczenia norm jakości powietrza.

Gminy ze swojej strony muszą podjąć wyzwanie egzekwowania przepisów tzw. „uchwały antysmogowej”. Zanieczyszczenie powietrza powoduje pogorszenie stanu zdrowia mieszkańców, wyzwaniem więc będzie również zapewnienie odpowiedniej profilaktyki i opieki medycznej w tym zakresie.

W Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” zostały określone **kierunki działań dla OSI**.

W zakresie OSI dla obszaru cennego przyrodniczego, do którego zalicza się Gmina Gilowice, wymienić należy:

- Rozwój istniejących i tworzenie nowych produktów turystycznych oraz wzmacnianie marek terytorialnych, w tym poprzez rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej.
- Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty i infrastruktury kultury, sportu, rekreacji i turystyki umożliwiającej wszechstronny rozwój mieszkańców.
- Wspieranie wdrożenia i egzekwowania rozwiązań poprawiających jakość powietrza.
- Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej.
- Zapewnienie dostępu do sieci poprzez budowę i modernizację infrastruktury komunalnej.
- Wspieranie rozwoju zróżnicowanych i wysokiej jakości usług publicznych dostępnych dla wszystkich mieszkańców regionu.

Odnosnie OSI – Gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza, wymienić należy:

- Promocja aktywnego i zdrowego stylu życia.
- Wspieranie wdrożenia i egzekwowania rozwiązań poprawiających jakość powietrza.
- Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej.
- Zapewnienie dostępu do sieci poprzez budowę i modernizację infrastruktury komunalnej.

Poniżej zaprezentowano jak kierunki działań dedykowane określonym OSI, realizowane są przez zapisy projektu niniejszej Strategii.

Kierunki działań dedykowane określonym OSI w ramach Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”	Cele i kierunki działań Strategii Rozwoju Gminy Gilowice
OSI - obszary cenne przyrodniczo	
Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości w obszarze turystyki oraz usług czasu wolnego wykorzystujących atrakcje i potencjały lokalne	Cel IV.1 Rozwój Gminy jako terenu atrakcyjnego pod kątem turystycznym, przyciągającego ruch turystyczny, zapewniającego turystom dostęp do wysokiej jakości usług turystycznych Kierunki działań: IV.1.2, IV.1.4
Rozwój istniejących i tworzenie nowych produktów turystycznych oraz wzmacnianie marek terytorialnych, w tym poprzez rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej	Cel IV.1 Rozwój Gminy jako terenu atrakcyjnego pod kątem turystycznym, przyciągającego ruch turystyczny, zapewniającego turystom dostęp do wysokiej jakości usług turystycznych Kierunki działań: IV.1.1., IV.1.3
Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty i infrastruktury kultury, sportu, rekreacji i turystyki umożliwiającej wszechstronny rozwój mieszkańców	Cel VI.2 Ochrona, zachowanie i promocja materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego Gminy Kierunki działań: IV.2.1, IV.2.2, IV.2.3 Cel IV.1 Rozwój Gminy jako terenu atrakcyjnego pod kątem turystycznym, przyciągającego ruch turystyczny,

	zapewniającego turystom dostęp do wysokiej jakości usług turystycznych Kierunek działań: IV.1.1
Wspieranie wdrożenia i egzekwowania rozwiązań poprawiających jakość powietrza	Cel II.2 Czyste i przyjazne środowisko naturalne na terenie Gminy dla obecnych i przyszłych pokoleń Kierunki działań: II.2.1, II.2.2, II.2.3
Poprawa jakości wód i racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi w tym wspieranie wdrażania rozwiązań w zakresie zintegrowanego i zrównoważonego zarządzania zasobami wodnymi w zlewni, ochrony przeciwpowodziowej i przeciwdziałania skutkom suszy	Cel II.1 Korzystne warunki prowadzenia gospodarstw domowych i przedsiębiorstw oraz bezpieczeństwo i komfort poruszania się po terenie gminy Kierunek działań: II.1.1 Cel II.2 Czyste i przyjazne środowisko naturalne na terenie Gminy dla obecnych i przyszłych pokoleń Kierunek działań: II.2.3
Wsparcie działań zamierzających do zachowania i odtwarzania bio i georóżnorodności, w tym ochrona obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, leśnych i korytarzy ekologicznych	Cel II.2 Czyste i przyjazne środowisko naturalne na terenie Gminy dla obecnych i przyszłych pokoleń Kierunek działań: II.2.3
Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców i kształtowanie postaw ekologicznych	Cel II.2 Czyste i przyjazne środowisko naturalne na terenie Gminy dla obecnych i przyszłych pokoleń Kierunek działań: II.2.4
Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej	Cel II.2 Czyste i przyjazne środowisko naturalne na terenie Gminy dla obecnych i przyszłych pokoleń Kierunek działań: II.2.1
Zapewnienie dostępu do sieci poprzez budowę i modernizację infrastruktury komunalnej	Cel II.1 Korzystne warunki prowadzenia gospodarstw domowych i przedsiębiorstw oraz bezpieczeństwo i komfort poruszania się po terenie gminy Kierunek działań: II.1.1
Wsparcie rozwoju zintegrowanego, zrównoważonego i niskoemisyjnego transportu w miastach i ich obszarach funkcjonalnych oraz obszarach wiejskich, w szczególności transportu zbiorowego	Cel II.2 Czyste i przyjazne środowisko naturalne na terenie Gminy dla obecnych i przyszłych pokoleń Kierunek działań: II.2.2

Rozwijanie współpracy międzynarodowej, transgranicznej i międzyregionalnej, w tym w pasie Polski południowej oraz z miastami Zubrohlava, Durcina, Uhrovec, Petrovice	Cel VI.2 Ochrona, zachowanie i promocja materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego Gminy Kierunki działań: IV.2.2, IV.2.3
Wsparcie działań podnoszących jakość systemu planowania i wdrażania na poziomie regionalnym i lokalnym	Cel III.1 Zapewnienie dostępności oraz rozwój wysokiej jakości usług społecznych na terenie gminy Kierunek działań: III.1.5 Cel I.1 Gmina zorientowana na szeroko pojęte potrzeby mieszkańców Kierunek działań: I.1.6, I.1.7
Wspieranie rozwoju zróżnicowanych i wysokiej jakości usług publicznych dostępnych dla wszystkich mieszkańców regionu	Cel I.1 Gmina zorientowana na szeroko pojęte potrzeby mieszkańców Kierunki działań: I.1.1, I.1.2, I.1.3, I.1.4, I.1.5
Ochrona, promocja oraz podnoszenie atrakcyjności miejsc i obiektów	Cel VI.2 Ochrona, zachowanie i promocja materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego Gminy Kierunek działań: IV.2.1
OSI – Gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza	
Promocja aktywnego i zdrowego stylu życia	Cel II.1 Korzystne warunki prowadzenia gospodarstw domowych i przedsiębiorstw oraz bezpieczeństwo i komfort poruszania się po terenie gminy Kierunek działań: II.1.3 Cel III.1 Zapewnienie dostępności oraz rozwój wysokiej jakości usług społecznych na terenie gminy Kierunek działań: III.1.4
Wspieranie wdrożenia i egzekwowania rozwiązań poprawiających jakość powietrza	Cel II.2 Czyste i przyjazne środowisko naturalne na terenie Gminy dla obecnych i przyszłych pokoleń Kierunki działań: II.2.1, II.2.2, II.2.3
Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej	Cel II.2 Czyste i przyjazne środowisko naturalne na terenie Gminy dla obecnych i przyszłych pokoleń Kierunek działań: II.2.1

Zapewnienie dostępu do sieci poprzez budowę i modernizację infrastruktury komunalnej	Cel II.1 Korzystne warunki prowadzenia gospodarstw domowych i przedsiębiorstw oraz bezpieczeństwo i komfort poruszania się po terenie gminy Kierunek działań: II.1.1
Aktywna profilaktyka i zapewnienie kompleksowości usług medycznych, w szczególności w zakresie chorób cywilizacyjnych i wynikających ze zmian demograficznych	Cel III.1 Zapewnienie dostępności oraz rozwój wysokiej jakości usług społecznych na terenie gminy Kierunek działań: III.1.3, III.1.4
Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców i kształtowanie postaw ekologicznych	Cel II.2 Czyste i przyjazne środowisko naturalne na terenie Gminy dla obecnych i przyszłych pokoleń Kierunek działań: II.2.4
Wsparcie rozwoju zintegrowanego, zrównoważonego i niskoemisyjnego transportu w miastach i ich obszarach funkcjonalnych oraz obszarach wiejskich, w szczególności transportu zbiorowego	Cel II.2 Czyste i przyjazne środowisko naturalne na terenie Gminy dla obecnych i przyszłych pokoleń Kierunek działań: II.2.2

5. Strategię Zintegrowanego Rozwoju Terytorialnego Aglomeracji Beskidzkiej na lata 2021-2027 (z perspektywą do roku 2030).

Strategia Gminy Gilowice wpisuje się w następujące cele strategiczne i cele operacyjne:

- Cel strategiczny 1: Sprawiedliwa i zielona transformacja gospodarcza Aglomeracji Beskidzkiej, Cel operacyjny 1.1 Rozwój energii odnawialnej w kontekście zielonej transformacji Aglomeracji Beskidzkiej.
- Cel strategiczny 2: Zmniejszenie emisyjności oraz integracja transportu i mobilności Aglomeracji Beskidzkiej, Cel operacyjny 2.4 Spójna sieć regionalnych tras rowerowych na terenie Aglomeracji Beskidzkiej
- Cel strategiczny 3: Podniesienie jakości środowiska naturalnego Aglomeracji Beskidzkiej, Cel operacyjny 3.1 Zwiększona efektywność energetyczna Aglomeracji Beskidzkiej, w tym dzięki wykorzystaniu OZE, Cel operacyjny 3.2 Łagodzenie efektów zmian klimatu oraz wzmocnienie potencjału służb ratowniczych, 3.3 Zachowanie naturalnego dziedzictwa Aglomeracji Beskidzkiej wraz ze zwiększeniem świadomości mieszkańców i turystów w zakresie jego znaczenia.

- Cel strategiczny 4: Rozwój turystycznego i kulturowego potencjału Aglomeracji Beskidzkiej, Cel operacyjny 4.1 Wykorzystanie potencjału przyrodniczo-krajobrazowego i dziedzictwa kulturowego w kierunku tworzenia nowych i wzmocnienia istniejących ponadlokalnych produktów turystycznych Aglomeracji Beskidzkiej.

6. Program "Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027"

Zgodnie z ostateczną, przyjętą wersją programu, Województwo Śląskie będzie dystrybuować środki europejskie w ramach **13 obszarów wsparcia tzw. priorytetów:**

- Fundusze Europejskie na inteligentny rozwój
- Fundusze Europejskie na zielony rozwój
- Fundusze Europejskie dla zrównoważonej mobilności
- Fundusze Europejskie dla sprawnego transportu
- Fundusze Europejskie dla rynku pracy
- Fundusze Europejskie dla edukacji
- Fundusze Europejskie dla społeczeństwa
- Fundusze Europejskie na infrastrukturę dla mieszkańca
- Fundusze Europejskie na rozwój terytorialny
- Fundusze Europejskie na transformację
- Fundusze Europejskie na pomoc techniczną EFRR
- Fundusze Europejskie na pomoc techniczną EFS+
- Fundusze Europejskie na pomoc techniczną FST

Gmina jako przyszły Beneficjent, w swoich założeniach i planowanych zadaniach wpisuje się w większość obszarów wymienionych w w/w dokumencie. W ramach priorytetów, Strategia jest zgodna z następującymi celami szczegółowymi:

- Cel szczegółowy RSO1.2 Czerpania korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych

- Cel szczegółowy RSO2.1 Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych
- Cel szczegółowy RSO2.2 Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001 w sprawie energii odnawialnej, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju
- Cel szczegółowy RSO2.4 Wspieranie przystosowania się do zmiany klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego
- Cel szczegółowy RSO2.5 Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej
- Cel szczegółowy RSO2.7 Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich oraz ograniczenie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia
- Cel szczegółowy RSO3.2 Rozwój i udoskonalenie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawa dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej
- Cel szczegółowy ESO4.1 Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy – w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży – dla osób długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej
- Cel szczegółowy ESO4.3 Wspieranie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy, równych warunków pracy oraz lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym poprzez dostęp do przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu
- Cel szczegółowy ESO4.6 Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.

- Cel szczegółowy ESO4.8 Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji.
- Cel szczegółowy ESO4.9 Wspieranie integracji społeczno- gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów
- Cel szczegółowy ESO4.11 Zwiększenie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej
- Cel szczegółowy ESO4.12 Promowanie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci
- Cel szczegółowy RSO4.3 Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne
- Cel szczegółowy RSO4.6 Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych
- Cel szczegółowy RSO5.2 Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie.

7. *Strategię Rozwoju Powiatu Żywieckiego 2030+*

Strategia Rozwoju Gminy Gilowice jest spójna z wszystkim dziewięcioma głównymi priorytetami, założonymi w Strategii dla Powiatu żywieckiego, a także celami operacyjnymi tj.:

➤ Priorytet 1. Turystyka

- Cel operacyjny 1. Efektywne wykorzystanie identyfikowanych potencjałów turystycznych

➤ Priorytet 2. Rozwój gospodarczy i rynek pracy

- Cel operacyjny 2. Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej powiatu żywieckiego

➤ Priorytet 3. Infrastruktura drogowa

- Cel operacyjny 3. Poprawa standardu infrastruktury publicznej

➤ Priorytet 4. Środowisko naturalne

- Cel operacyjny 4. Poprawianie stanu środowiska naturalnego i adaptowanie go do zachodzących zmian klimatycznych w kontekście posiadanych potencjałów turystycznych

➤ Priorytet 5. Transport publiczny

- Cel operacyjny 5. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej powiatu żywieckiego

➤ Priorytet 6. Edukacja

- Cel operacyjny 6. Wzmocnienie sektora edukacji jako kluczowego segmentu usług ponadlokalnych świadczonych przez powiat żywiecki

➤ Priorytet 7. Usługi społeczne i zdrowotne

- Cel operacyjny 7. Integracja i podniesienie jakości systemu polityk społecznych

➤ Priorytet 8. Dziedzictwo Żywiecczyzny

- Cel operacyjny 8. Wzmacnianie tożsamości lokalnej w oparciu o kulturę oraz aktywność organizacji pozarządowych

➤ Priorytet 9. Zarządzanie

- Cel operacyjny 9. Wzmocnienie instytucjonalne Powiatu Żywieckiego

9. Procedury uaktualniania strategii

Aktualizacja strategii to proces polegający na przeglądzie i dostosowaniu planów strategicznych do zmieniających się warunków. Procedury aktualizacji obejmują analizę obecnej sytuacji, przegląd celów i wskaźników, ocenę postępów i identyfikację nowych wyzwań, a następnie opracowanie zmodyfikowanej strategii i jej wdrożenie.

Aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy Gilowice polegać będzie zasadniczo na:

- Przeglądzie statystycznych baz danych, dotyczących zmian sytuacji demograficznej, rynku pracy, osób bezrobotnych, możliwości edukacji, źródeł finansowania rozwoju i promocji gminy, informacji o liczbie podmiotów gospodarczych, miejsc rekreacji i wypoczynku, potencjału turystycznego, gospodarce komunalnej,
- Weryfikacji pod kątem aktualizacji realizowanych na bieżąco zadań, podejmowanych dla potrzeb osiągnięcia zaplanowanych celów Gminy Gilowice, w zależności od pojawienia się nowych możliwości prawnych, organizacyjnych, ekonomicznych, służących realizacji Strategii oraz nowych źródeł finansowania zewnętrznego, krajowego i zagranicznego.

Aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy Gilowice dokonywana będzie adekwatnie do identyfikowanych w tym zakresie potrzeb, na podstawie indywidualnie podejmowanych decyzji. Zapisy Strategii mogą być modyfikowane w trybie właściwym dla jej uchwalenia.

10. Monitoring i ewaluacja strategii

Monitoring i ewaluacja strategii polegają na okresowej ocenie stopnia realizacji działań zapisanych w tym dokumencie i wprowadzaniu modyfikacji, zgodnie ze zmieniającymi się warunkami zewnętrznymi i wewnętrznymi wpływającymi na rozwój Gminy.

Monitorowaniem wdrażania Strategii zajmować się będzie zespół, w którego skład wejdą: Wójt Gminy lub jego przedstawiciele, wskazani spośród pracowników Urzędu Gminy, Sekretarz Gminy oraz Przedstawiciele Rady Gminy Gilowice. Ocenie zespołu będą podlegać ilościowe i jakościowe informacje, dotyczące wdrażanych projektów i całej strategii. Monitoringowi podlegać będzie zgodność i kolejność realizacji zadań, wynikających ze strategii, terminowość realizacji projektów, ich jakość, źródła finansowania oraz przepływy środków pieniężnych. W przypadku pojawienia się problemów przy realizacji zadań podjęte zostaną działania w celu ich wyeliminowania.

Po realizacji Strategii dokona zostanie jej ewaluacja oraz sporządzony zostanie na tę okoliczność raport końcowy, obrazujący faktycznie zrealizowane zadania pod kątem realizacji zamierzonych celów, połączony z rachunkiem ekonomicznym, porównującym poniesione nakłady na rozwój z końcowymi wynikami ekonomicznymi. Wnioski zawarte w raporcie posłużą także do ustalenia problemów, wynikających z realizacji strategii i ustalenia warunków wyjściowych do opracowania Strategii Rozwoju Gminy na lata następne.

11. Wykaz map, wykresów i tabel

Mapa 1: Lokalizacja Gminy Gilowice na tle Powiatu Żywieckiego	3
Wykres 1: Liczba mieszkańców Gminy Gilowice w latach 2010-2023	5
Wykres 2: Ruch naturalny w Gminie Gilowice w latach 2019-2023	5
Wykres 3: Liczba zawartych małżeństw w Gminie Gilowice w latach 2017-2021.....	6
Wykres 4: Mieszkańcy w wieku do 4 lat w Gminie Gilowice, w latach 2010-2023	7
Wykres 5: Saldo migracji na 1000 ludności w Gminie Gilowice w latach 2019-2023	9
Wykres 6: Liczba osób bezrobotnych w Gminie Gilowice w latach 2014-2023.....	10
Wykres 7: Udział kobiet w ogóle bezrobotnych w Gminie Gilowice w latach 2019-2023.....	11
Wykres 8: Liczba osób bezrobotnych ze względu na rodzaj wykształcenia w Gminie Gilowice w latach 2019-2023	11
Wykres 9: Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy	12
Wykres 10: Liczba wychowanków poszczególnych placówek oświatowych w Gminie Gilowice	13
Wykres 11: Powody udzielania pomocy biorąc pod uwagę liczbę rodzin.....	15
Wykres 12: Zdarzenia drogowe w Gminie Gilowice w latach 2019-2023	16
Wykres 13: Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy w rodzinie w Gminie Gilowice...	17
Wykres 14: Łączna liczba podmiotów gospodarczych na terenie Gminy Gilowice w latach 2019-2024.....	19
Wykres 15: Charakterystyka przyrostu liczby podmiotów gospodarczych na terenie Gminy Gilowice	20
Wykres 16: Specjalizacja podmiotów gospodarczych z terenu gminy Gilowice – rok 2023 ..	23
Wykres 17: Specjalizacja podmiotów gospodarczych z terenu Gminy Gilowice, prowadzonych w formie działalności gospodarczej osoby fizycznej – rok 2023	24
Tabela 1: Ludność według wieku w Gminie Gilowice w 2023 roku.....	6
Tabela 2: Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % w latach 2018-2023	8
Tabela 3: Wskaźniki obciążenia demograficznego (%).....	9
Tabela 4: Interwencje związane z przemocą w rodzinie w Gminie Gilowice	17

Tabela 5: Liczebność, dynamika przyrostu oraz struktura nowo rejestrowanych przedsiębiorstw, na terenie Gminy Gilowice, z punktu widzenia formy prawnej	19
Tabela 6: Liczebność i struktura przedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy Gilowice, z punktu widzenia formy własności	20
Tabela 7: Liczebność i struktura przedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy Gilowice, z punktu widzenia formy prawnej	21
Tabela 8: Liczebność i struktura przedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy Gilowice, z punktu widzenia wielkości podmiotu	22
Tabela 9: Struktura przedsiębiorstw, prowadzących działalność gospodarczą na terenie gminy Gilowice w formie działalności gospodarczej osoby fizycznej, z punktu widzenia rodzaju działalności w 2023 r.....	23
Tabela 10: Charakterystyka zasobów mieszkaniowych na terenie gminy Gilowice – lata 2019 - 2024.....	39
Tabela 11: Rodzaje usług i zasięgów na terenie Gminy Gilowice.....	42
Tabela 12: Kształtowanie się kluczowych danych budżetu Gminy Gilowice w latach 2019-2024.....	43
Tabela 13: Kierunki wydatkowania środków w ramach wydatków majątkowych Gminy Gilowice w latach 2019-2024	46
Tabela 14: Poziom zadłużenia Gminy Gilowice w latach 2019-2024	49